

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA
V PRAZE

FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

KATEDRA EKOLOGIE KRAJINY

ANALÝZA ENVIRONMENTÁLNÍ POLITIKY VYBRANÉHO SVAZKU
MĚST A OBCÍ V ZÁJMU OCHRANY PŘÍRODY A ŽIVOTNÍHO
PROSTŘEDÍ TOLŠTEJN

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Mgr. Karel Houdek

Diplomant: Petr Koblíha

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekologie krajiny

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Kobliha Petr

Regionální environmentální správa - kombinované Praha

Název práce

Analýza environmentální politiky vybraného svazku měst a obcí v zájmu ochrany přírody a životního prostředí Tolštejn

Anglický název

Analysis of environmental policy focus volume towns and villages in order to protect nature and environment Tolštejn.

Cíle práce

Ověřit jak se aktivní ochrana jednotlivých složek životního prostředí a veřejného zdraví uplatňuje v rozhodovací činnosti členských měst a obcí zájmového území a jak se tyto otázky řeší na úrovni venkovského mikroregionu - Svazku měst a obcí. Současně, na základě získaných poznatků vypracovat soubor konkrétních doporučení v zájmu objektivnějšího a efektivnějšího prosazování tomu účelu odpovídajících zásad.

Metodika

analýza vnějších a vnitřních vztahů zájmového území
rešerše dostupných, jako i inspirativních pramenů k zadanému tématu
sběr a vyhodnocení dat prostřednictvím vlastního šetření
konzultace s terénními pracovníky ochrany přírody a představiteli dotčených obcí
sumarizace získaných poznatků a jejich vyhodnocení
návrh konkrétních opatření a doporučení

Harmonogram zpracování

1. etapa - analýza vnějších a vnitřních vztahů zájmového území a rešerše dostupných pramenů - V.-VI. 2011
2. etapa - vlastní terénní šetření, konzultace s představiteli místní samosprávy a pracovníky ochrany přírody - VI. - X. 2011
3. etapa - sumarizace poznatků a upřesňující konzultace, jako i doplňková terénní šetření - IX. - XI. 2011
4. etapa - vyhodnocení poznatků, stanovení priorit k nápravě spolu s návrhy na šetrný rozvoj cest. ruchu - XI. 2011 - III. 2012
5. etapa - finální konzultace s vedoucí práce, finalizace diplomové práce

Rozsah textové části

50 až 60 stran

Klíčová slova

Environmentální politika, veřejné zdraví, priority životního prostředí, zpětná vazba

Doporučené zdroje informací

Koncepční dokumenty vyšších územně správních celků k tématu

Koncepční dokumenty dotčených měst a obcí a jejich svazků

Územní plány dotčených obcí

Sborníky 1 a 2 - Dobrá praxe v udržitelnosti cestovního ruchu z konferencí Fakulty informatiky a managementu UHK a MŽP ČR.

B a DP absolventů FŽP ČZU Praha, PFF UK Praha a University Hr. Králové.

Hadač E., (1982), Krajina a lidé, Academia

Hadač, Moldan, Stoklasa, (1983) Ohrožená příroda – Člověk, biosféra, technosféra, Horizont

Metodika šetření je odvozena od Environmentálního systému řízení (EMAS), která obdobně jako i "vyhodnocení

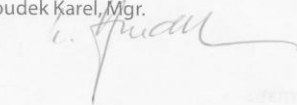
současného stavu životního prostředí" - viz část C a D - EIA - dokumentace - viz příloha č. 4 zák. č. 100/2001 Sb. o

posuzování vlivů na životní prostředí v platném znění, poskytuje možnost objektivního posouzení potenciálních vlivů

na životní.

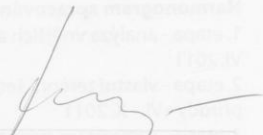
Vedoucí práce

Houdek Karel, Mgr.

doc. RNDr. Miroslav Martiš, CSc.

Vedoucí katedry

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Děkan fakulty

V Praze dne 8.9.2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně za použití uvedených zdrojů, vlastních poznatků a pod vedením vedoucího diplomové práce Mgr. Karla Houdka.

V Praze 12. dubna 2013

.....
Petr Koblíha

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce Mgr. Karlu Houdkovi za odborné vedení a pomoc při vypracování této diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat zástupcům obcí Mikroregionu Tolštejn za poskytnutí informací.

V Praze 12. dubna 2013

.....

Petr Koblíha

Abstrakt

Cílem této diplomové práce je vypracování analýzy mikroregionu Tolštejn. V teoretické části jsou uvedeny základní pojmy a legislativní rámec, vztahující se k tématu práce. V praktické části je na základě vnitřních a vnějších vztahů a dotazníkového šetření vytvořena analýza zájmového území včetně vymezení silných a slabých stránek, příležitosti a ohrožení, které jsou zásadní pro rozvoj území (SWOT analýza).

Klíčová slova: Environmentální politika, zpětná vazba, veřejné zdraví, trvale udržitelný rozvoj

The aim of this thesis is to make an analysis of micro region Tolstejn. The theoretical part provides basic terminology and legislative framework related to the topic of the thesis. The practical part analysis the area based on the internal and external relations and carried out surfy. The analysis includes the definition of strengths, weaknesses, opportunities and threats that are essential for the development of the area (SWOT analysis).

Keywords: Environmental policy, feedback, public health, sustainable development

Obsah

1. Úvod.....	10
2. Environmentální politika	11
2.1. Principy environmentálních politik	12
2.1.1. Udržitelnost.....	13
2.1.2. Prevence a předběžná opatrnost.....	14
2.1.3. Právo na informace a možnost zapojit se do rozhodování.....	15
2.1.4. Společná, ale rozdílná zodpovědnost	15
2.1.5. Integrace do ostatních politik.....	16
2.2. Nástroje environmentální politiky.....	17
2.2.1. Dobrovolné nástroje	17
2.2.2. Regulační nástroje.....	18
2.2.3. Ekonomické nástroje.....	18
2.2.4. Politické nástroje.....	19
2.2.5. Legislativní nástroje	19
3. Trvale udržitelný rozvoj.....	20
3.1. Environmentální indikátory trvale udržitelného rozvoje (Agenda 21) 21	
4. Zpětná vazba	22
4.1. Positivní zpětná vazba	22
4.2. Negativní zpětná vazba	23
5. Veřejné zdraví a jeho ochrana v environmentální legislativě.....	24
5.1. Prostředky ochrany veřejného zdraví	26
5.2. Preventivní a následná ochrana	26
6. Životní prostředí v obcích.....	27
7. Metodika	29
7.1. Řízený rozhovor	29

8. Charakteristika zájmového území.....	31
8.1. Základní údaje	31
8.2. Přírodní prostředí.....	32
8.3. Geologie a geomorfologie	35
8.4. Hydrologie.....	37
8.5. Obyvatelstvo.....	39
8.6. Občanská vybavenost	41
8.6.1. Školství.....	41
8.6.2. Zdravotnictví	42
8.6.3. Sociální služby	43
8.6.4. Kultura a sport.....	43
9. Doprava.....	45
9.1. Silniční doprava	45
9.2. Železniční doprava	46
9.3. Veřejná doprava	47
10. Odpadové hospodářství.....	52
11. Vodní hospodářství.....	57
11.1. Odpadní vody.....	57
11.2. Zásobování pitné vody.....	59
11.2.1. Ochrana vodních zdrojů	59
12. Územní plánování.....	61
13. Environmentální politika obcí a mikroregionu.....	64
14. Vazba environmentální politiky na strategické rozvojové dokumenty v mikroregionu	69
15. Environmentální politika v rámci územního plánování.....	70
16. Zapojování veřejnosti do rozhodování	72
17. Environmentální výchova	74

18. Návrhy na zlepšení současného stavu v mikroregionu	77
18.1. Nakládání s odpady.....	77
18.2. Ovzduší	78
18.3. Doprava a hluk.....	78
18.4. Čištění odpadních vod	79
19. SWOT analýza.....	80
20. Diskuse.....	81
21. Závěr	82
22. Zdroje informací	84
22.1. Literatura.....	84
22.2. Elektronické zdroje	86
23. Přílohy.....	88

1. Úvod

Za téma své diplomové práce jsem si zvolil vypracování analýzy environmentální politiky mikroregionu Tolštejn, který je i regionem mého trvalého bydliště. Práce popisuje environmentální politiku mikroregionu a jejím cílem je vyhodnotit stávající stav a stanovit vhodná doporučení v zájmu zlepšení životního prostředí. Tato práce také přibližuje důležitost environmentální politiky a jejich nástrojů. Dále se také zabývá udržitelným rozvojem. Práce tedy představuje mikroregion Tolštejn a popisuje stávající stav řešené problematiky zejména v oblasti odpadového hospodářství, ochrany ovzduší, dopravy a vodního hospodářství. Následuje vyhodnocení stávající situace a návrhy pro zlepšení.

2. Environmentální politika

Existuje řada různých pohledů na environmentální politiku. Environmentální politika neboli politika ochrany životního prostředí představuje jednak programy zaměřené na prevenci a řešení problémů životního prostředí, jednak konkrétní jednání různých subjektů (států, politických stran, neziskových organizací, jednotlivých občanů) v této oblasti. (Mezřický 2005)

V centru pozornosti jsou podle Mezřického principy, formy i nástroje environmentální politiky, které pomáhají předcházet vzniku environmentálních problémů a řešit je na lokální, státní nebo globální úrovni.

Další definicí environmentální politiky je souhrn jednání, představ, koncepcí, strategií, cílů, zásad a dokumentů politických hospodářských nebo zájmových subjektů (nejčastěji vlád, veřejné správy regionů, vedení podniků) vyjadřující jejich vztah k životnímu prostředí, reakci na problémy životního prostředí a vůli řešit je. V environmentální politice jsou obsaženy způsoby řešení problémů životního prostředí, priority, koncepce, reakce na související problémy (sociální, ekonomické, kulturní, etnické, etické, mezinárodní, atd.). (Novotná 2001)

Environmentální politikou se také rozumí postupné legislativní zakotvování principů, tak aby vznikla odpovědnost každého za škody na životním prostředí. Od roku 2001 se státní politika životního prostředí České republiky otevřeně hlásí k principu udržitelného rozvoje a zodpovědnosti za stav životního prostředí. Státní politika životního prostředí České republiky vychází z potřeb uchovat a pokud možno dále zlepšovat životní prostředí pro kvalitní život dalších generací obyvatel vyplývajících z členství v jednotlivých organizacích. (Ritschelová 2006)

Environmentální politika je hybnou silou zlepšování systému environmentálního managementu, zlepšování environmentálního profilu organizace. Poskytuje celkovou představu o směru dalšího dlouhodobého

vývoje a vytváří prostor pro podrobnější a konkrétnější environmentální cíle a cílové hodnoty. (Mišák 2002)

Environmentální politika je politika zaměřená na usměrňování chování společnosti (v nejširším slova smyslu) v souladu s cílem zachování podmínek života na Zemi. (Šimíčková, 2006)

Pro pochopení pojmu environmentální politika je nejprve třeba porozumět tomu, jak je vnímáno slovo politika. Pod pojmem politika se skrývají tři různé koncepty a sféry, které mají v anglickém jazyce svá vlastní slova, polity, politics a policy. Polity představuje normativní politický řád, který je reprezentovaný institucemi a vymezující prostor, kde se odehrává politics. To lze chápat jako dynamický proces, kde se střetávají názory a ideové konflikty vedoucí ke konkrétním rozhodnutím nebo proces jejich plánování. Výsledkem procesu politics je pak policy. To jsou konkrétní výstupy: cíle, opatření, zákony či výsledky v určité oblasti. (Miller et. al., 2000).

Spojení environmentální politika v tomto případě odkazuje na specifickou oblast politiky životního prostředí neboli politika životního prostředí.

Česká informační agentura životního prostředí (CENIA) definuje environmentální politiku: „Politika životního prostředí si obecně klade za cíl uchovat a vylepšit kvalitu životního prostředí a života i zdraví obyvatel při respektování požadavku udržitelného rozvoje. Reaguje na potřebu vzájemné integrace dosud často sektorově orientovaných aktivit a zároveň reaguje na všechny závazné změny stavu životního prostředí“. (CENIA)

2.1. Principy environmentálních politik

Principy environmentálních politik slouží jako nástroje při tvorbě politik, které mají dopady na životní prostředí. Mohou se používat v jednotlivých tématech environmentální politiky a jejich aplikace zvyšuje jejich pozitivní a měřitelné výsledky. Oproti principům ostatních politik

jsou principy environmentální politiky odlišné tím, že z velké části vycházejí z mezinárodních dohod a úmluv, jsou tedy založeny na základě mezinárodní shody. Velkou zásluhu na tom má především ustanovení Programu pro Životní prostředí Organizace spojených národů (UNEP), který se od roku 1972 snaží celosvětovou agendu environmentální politiky koordinovat.

2.1.1. Udržitelnost

Nejdůležitějším principem pro tvorbu environmentální politiky je princip udržitelnosti. Tento princip vychází z definice trvale udržitelného rozvoje: „Udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který umožňuje uspokojovat současné potřeby takovým způsobem, který neohrožuje možnosti budoucích generací uspokojovat své vlastní potřeby“ (Bruntland et. al. 1987)

Spojení udržitelný rozvoj je v poslední době nahrazováno pouze slovem udržitelnost. To především z důvodu častého propojování termínu rozvoj s konceptem ekonomického růstu.

Environmentální politiky splňující kritéria udržitelnosti musí brát v potaz tři jejich základní rozměry: ekonomický, sociální a ekologický a hledat mezi nimi rovnováhu a jejich vzájemné podmíněnosti.

Ekonomický rozměr vychází z obecné zásady využívat jen vyprodukovaného zisku a nesnižovat hodnotu základního kapitálu (finančního nebo přírodního). (Moldan, 2001)

Sociální rozměr udržitelných politik spočívá v cílech jako je odstraňování chudoby, zlepšování lidského zdraví, vzdělanosti nebo lidská práva. (Moldan, 2001)

Ekologický rozměr pak zdůrazňuje, že veškerá lidská činnost se odehrává v rámci přírodních podmínek, proto je tedy nutné věnovat pozornost tomu, aby nedocházelo k překročení tzv. nosné kapacity

prostředí. (Moldan, 2001) Ekologický rozměr udržitelnosti se dá měřit dle nástroje ekologické stopy.

V mezinárodním kontextu je princip udržitelnosti zakotven v prohlášeních z Konference OSN o životním prostředí a rozvoji, která proběhla v roce 1992 v Rio de Janeiro. (OSN, 1992). Dále pak v Johannesburgském plánu implementace z roku 2002, (OSN 2002) a také v základní smlouvě o Evropské unii (Evropská komise, 2008).

V české legislativě se používá definice: „Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů“. (Zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí)

2.1.2. Prevence a předběžná opatrnost

Jeden z nejstarších principů environmentální politiky je princip prevence. Do 70. let 20. stol. byly pouze snahy napravovat vzniklé škody na životním prostředí, v průběhu času ale můžeme sledovat přechod ke snaze škodám předcházet – princip prevence. Výhodou principu prevence je možnost vyvarovat se nenávratným škodám a finanční efektivita – odstraňování následků je většinou mnohem nákladnější než prevence jejich vzniku (De Sadeleer, 2002).

Princip předběžné opatrnosti se prakticky rovná principu prevence. Jeho cílem je také předcházet negativním dopadům lidské činnosti dříve, než nastanou. Od prevence se předběžná opatrnost liší tím, že se pohybuje v prostředí vědecké nejistoty.

Příkladem užití principu může být Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti a jeho naplnění v české legislativě v zákoně č. 78/2004 Sb. o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty.

2.1.3. Právo na informace a možnost zapojit se do rozhodování

Tento princip lze rozdělit na dvě základní části. První je právo na přístup k informacím. To umožňuje každému člověku k přístupu na relevantní informace o stavu životního prostředí, o environmentálních politikách a o opatřeních, která jsou prováděna nebo plánována. Druhá je právo na účast v rozhodování o budoucích politikách a plánech. Rozhodovací orgány by se měli na základě tohoto principu snažit aktivně zapojovat občany a veřejnost do rozhodování a plánování. Aktivně zapojovat občany do rozhodování by se mělo i za cenu prodlužování a komplikování rozhodovacího procesu.

Obě tyto části principu práva na informace a možnosti zapojování se do rozhodování jsou zakotveny v Úmluvě o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v otázkách životního prostředí (Aarhuská úmluva, 1998). Signatáři, mezi kterými je i Česká republika se zavázali tyto principy závazně přenést do vlastní legislativy.

2.1.4. Společná, ale rozdílná zodpovědnost

Princip společné, ale rozdílné zodpovědnosti je novým a méně známým principem environmentální politiky. První zmínka o tomto principu je v Rámcové úmluvě Organizace spojených národů o změně klimatu v roce 1992. (OSN, 1992)

Na jedné straně zdůrazňuje společnou zodpovědnost všech účastníků za ochranu životního prostředí, přitom ale uznává, že jednotliví účastníci mají odlišné možnosti předcházet, omezovat a kontrolovat poškození životního prostředí, podobně jako různou míru zodpovědnosti za současný stav. (CISDL, 2002).

Příkladem použití tohoto principu můžeme nalézt v problematice změny klimatu. Všechny státy společně sdílejí zodpovědnost za zachování

stabilního klimatického systému, schopnost ovlivnit globální trend a zodpovědnost za současný stav se ale mezi jednotlivými státy výrazně liší.

2.1.5. Integrace do ostatních politik

Vnitřním obsahem tohoto principu je integrace principů environmentálních politik, především principu udržitelnosti, do všech sektorových politik – tedy i do politiky zdravotnické, dopravní, kulturní aj. Vychází při tom z úvahy, že při samostatném rozhodování v otázkách ekonomických, sociálních a environmentálních vede ke kontraproduktivním rozhodnutím, přičemž jednotlivé sektorové politiky působí proti sobě a způsobují si navzájem komplikace.

V Agendě 21 je k tomuto uvedeno: „Celkovým cílem je vylepšit či restrukturalizovat rozhodovací proces takovým způsobem, aby do něj byly socioekonomické a environmentální záležitosti plně integrovány, a ab byla zajištěna širší účast veřejnosti“. (OSN, 1992)

Tento princip je zakotven i v základních smlouvách o Evropské unii, tak i v Listině základních práv Evropské unie a měl by být proto závazný pro všechny státy společenství. Všechny státy jsou zavázány těmito pravidly:

„Požadavky na ochranu životního prostředí musí být zahrnuty do vymezení a provádění politik a činností Společenství uvedených v článku 3, zejména s ohledem na podporu udržitelného rozvoje“. (Evropská komise, 2008)

„Vysoká úroveň ochrany životního prostředí a zvyšování jeho kvality musí být začleněny do politik Unie a zajištěny v souladu se zásadou udržitelného rozvoje“. (Evropská komise, 2007)

2.2. Nástroje environmentální politiky

Při uplatňování environmentální politiky se používají tři druhy nástrojů: dobrovolné, regulační a ekonomické. (Moldan, 2009) Tyto nástroje dále dělíme na pozitivní stimulační a negativní stimulační. Pozitivní stimulační mají za úkol podporovat žádoucí chování na základě odměn, negativní stimulační mají postihovat nežádoucí jednání. Používání nástrojů environmentální politiky v jednotlivých zemích je značně odlišné. Převážně platí, že volba nástroje pro řešení jednotlivých problémů je vždy odvozena od specifik určitého problému tak, aby nástroj byl účinný z hlediska cíle, kterého je potřeba dosáhnout.

2.2.1. Dobrovolné nástroje

Dobrovolné nástroje jsou založené na svobodné vůli jednotlivých aktérů chovat se k životnímu prostředí šetrněji, tedy nad rámec úrovně vyžadované platnou legislativou nebo rámec vlastního prospěchu. Většinou se v tomto případě jedná o informační kampaně nebo morální apely. Příkladem dobrovolného informačního nástroje může být ecolabeling, přístup založený na podpoře odpovědné spotřeby. Spotřebitelé jsou pomocí značek, certifikátů a log dodávány dodatečné informace o ekologických, či sociálních souvislostech výrobků a služeb. Potom je jen na spotřebiteli, jestli si zakoupí šetrnější výrobek nebo ne. Jedním z příkladů může být certifikát Fair Trade. Zvláštní částí ecolabelingu jsou pak značky s garancí státu. Pro příklad můžeme jmenovat certifikace ekologicky šetrných výrobků a energetické štítky spotřebičů nebo domů.

Problémem dobrovolných nástrojů je většinou nespolehlivost výsledků, protože se nedá předem předvídat, kolik subjektů se do dobrovolných aktivit zapojí. Navíc u dobrovolných dohod existuje možnost, že průmysl bude pomocí nich oddalovat efektivní regulaci.

2.2.2. Regulační nástroje

Regulační nástroje environmentální politiky jsou založeny na administrativních nařízeních vydávaných státní správou a jsou v současnosti nejčastějším typem nástrojů na ochranu životního prostředí všech ekonomicky rozvinutých zemí. Podle Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) lze tyto nástroje chápat pomocí systémů nařízení a kontrol. To se zakládá na vydávání nařízení, limitů a standardů, které musí jednotlivé subjekty dodržovat, pokud nechtějí být sankcionované.

Výhodou tohoto přístupu jsou dlouhodobé zkušenosti s jeho využíváním a prokazatelné výsledky. Nejčastěji se tyto nástroje využívají u případů, kdy existuje možnost nenávratných škod, škod s příliš velkým rozsahem nebo v případech, kdy existuje jednoznačná cílová hodnota znečištění.

Přestože se jedná o nástroje nejjednodušeji vymahatelné a nejjednodušeji aplikovatelné, z ekonomického hlediska bývají kritizovány jako nepříliš efektivní a pouze negativně stimulační. Vzbuzují také odmítavé reakce ekonomických subjektů, které se často pojí s tlakem na jejich zmírňování.

2.2.3. Ekonomické nástroje

Tak jako u regulačních nástrojů, musí být i nástroje ekonomické zakotvené v rámci legislativy a jsou tedy také svým způsobem nástroji regulačními. Základní odlišností ekonomických nástrojů ochrany životního prostředí je jejich přímá spojitost s principy tržní ekonomiky. Předpokládá se, že použitím ekonomických nástrojů můžeme snižovat negativní dopady na životní prostředí nejefektivněji. Správným nastavením systému se poskytnou ekonomické motivace k životnímu prostředí šetrnějšímu chování a podniky na ně budou muset reagovat.

Mezi základní druhy ekonomických nástrojů patří poplatky za znečišťování životního prostředí (příkladem mohou být poplatky za vypouštění odpadních vod a za znečišťování ovzduší), daně, daňové úlevy a finanční podpory, depozitně-refundační systémy (systém zálohování lahví) a systémy emisního obchodování.

Ekonomické nástroje ale nedokáží předem garantovat jakýkoliv výsledek, především v případě, že dojde k neočekávanému vychýlení trhu nebo celé ekonomiky.

2.2.4. Politické nástroje

Mezi politické nástroje patří především mezinárodní nástroje samoregulace, jako jsou mezinárodní environmentální smlouvy, konvence a protokoly. Asi nejznámějším politickým nástrojem je Kjótský protokol¹.

2.2.5. Legislativní nástroje

Legislativní nástroje jsou například zákazy nebo jednotlivá regulace o způsobu využívání životního prostředí. Patří sem ale také povinné oceňování dopadů na životní prostředí EIA² a SEA. Dalším z legislativních nástrojů jsou jednotlivé zákony České republiky, zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu.

---

¹ Kjótský protokol je protokol k Rámcové úmluvě OSN o klimatických změnách. Průmyslové země se v něm zavázaly snížit emise skleníkových plynů o 5,2 %

² EIA - je označení pro proces (respektive studii), jehož cílem je získat představu o výsledném vlivu stavby na životní prostředí a vyhodnocení, zda je z tohoto ohledu vhodné ji realizovat, resp. za jakých podmínek je realizace akceptovatelná

3. Trvale udržitelný rozvoj

Dle zákona č. 17/1992 Sb o životním prostředí je trvale udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.

Trvale udržitelný rozvoj je rozvoj lidské společnosti (civilizace), který dokáže naplnit potřeby současné generace, aniž by ohrozil uspokojení potřeb generací následujících nebo se uskutečňoval na úkor jiných národů, přičemž neohrožuje přirozené funkce ekosystémů, nesnižuje biologickou rozmanitost přírody, neohrožuje podstatu přirozených zdrojů přírody a nepřekračuje asimilační (samočisticí) kapacitu přírodního prostředí. Primární význam pro trvale udržitelný rozvoj má zřejmě nepřetěžování ekologického potenciálu planety (samočištění, recyklace, tvorba obnovitelných zdrojů). Pro charakteristiku trvale udržitelného rozvoje je vypracována řada indikátorů trvale udržitelného rozvoje. Mnohé z těchto ukazatelů jsou srovnatelné s tzv. indikátory kvality životního prostředí. Termínu se užívá též ve spojení trvale udržitelný život, trvale udržitelná společnost, trvale udržitelná budoucnost, trvale udržitelné vzorce spotřeby apod. (Novotná 2001)

Jednou z prvních definic moderního pojetí tohoto pojmu a dodnes hojně používanou je definice Světové komise pro životní prostředí a rozvoj (1987) „Naše společná budoucnost“. Rozvoj při němž bude současná generace uspokojovat své potřeby tak, aby neomezila možnosti příštích generací uspokojovat jejich potřeby.

Trvale udržitelný rozvoj je komplexní soubor strategií, které umožňují pomocí ekonomických prostředků a technologií uspokojovat lidské potřeby, materiální, kulturní i duchovní, při plném respektování environmentálních limitů, aby to bylo v globálním měřítku současného světa možné, je nutné redefinovat na lokální, regionální i globální úrovni jejich sociálně-politické instituce a procesy. (Rynda, 2005)

3.1. Environmentální indikátory trvale udržitelného rozvoje (Agenda 21)

- Spotřeba vody v domácnostech
- Zásoby podzemních vod
- Čištění odpadních vod
- Roční odběry podzemní a povrchové vody
- Využití půdy
- Území ovlivněné degradací půdy
- Spotřeba hnojiv a pesticidů
- Rozsah a rychlost odlesňování
- Tvorba nových lesních ploch
- Podíl chráněných území na celkové rozloze
- Emise CO₂
- Spotřeba látek narušujících ozonovou vrstvu
- Produkce průmyslového a komunálního odpadu

4. Zpětná vazba

Dle Výkladového slovníku životního prostředí a udržitelného rozvoje jsou zpětnou vazbou vlivy, které vyvolávají zvýšení účinnosti daného jevu (pozitivní zpětná vazba) či jeho snížení (negativní zpětná vazba) a jsou tímto jevem zpětně ovlivňovány. Neboli je to vzájemné nenáhodné působení mezi jednotlivými prvky téhož systému a může vést k zesilujícímu či zeslabujícímu projevu.

Složky ekosystémů jsou vzájemně propojeny látkovými a energetickými toky a potom vytvářejí spolu vyšší celek, který má schopnost autoregulace. To je umožněno zpětnými vazbami (Hron 2003).

Zpětné vazby ekosystémů:

- Vazby pozitivní
- Vazby negativní

4.1. Pozitivní zpětná vazba

Pozitivní zpětná vazba: prvek A stimuluje prvek B (např. čím více rodičů, tím více potomků).

Příkladem pozitivní zpětné vazby mohou být písečné přesypy v pouštích. Na písečných přesypech se uchytí jen málo jednoletých a vytrvalých rostlin, po zakořenění hromadí humus a připraví půdu pro další vytrvalejší druhy. Dále se hromadí humus, až se uchytí dřeviny a vznikne na přesypu les, konečným stádiem v tomto případě je klimax.

Dalším příkladem pozitivní zpětné vazby může být člověk. Člověk se narodil a zpočátku také žil jako živočich (sběr plodů a lov zvěře – negativní zpětná vazba). Člověka z něj vychovala společnost. Tím vzniká pozitivní zpětná vazba mezi člověkem a prostředím, který se stal nejdomnějším organismem biosféry během necelého milionu let. Po lovu zvěře a sběru

plodů dalším vývojem si vyráběl nástroje a budoval základy technoantropocenózy, tj. ekosystém tvořený rostlinami, živočichy, mikroorganismy a člověkem spolu s životním prostředím, ale také s technosférou, tj. člověkem vytvořených složek řízených rozumem. Tím se rozvíjela nervová činnost, vzpřímená postava, řeč, zlepšení životního prostředí, kultura života. Tak vznikla pozitivní zpětná vazba mezi člověkem a jeho prostředím - vzestup vývoje člověka (Hron 2003).

4.2. Negativní zpětná vazba

Negativní zpětná vazba znamená čím více prvku A tím méně prvku B a naopak (čím víc predátorů tím méně kořisti).

Negativní zpětná vazba je nezbytná pro udržení dynamické rovnováhy systému – homeostáze. Neboli čím více prvku A, tím méně prvku B a naopak (např. čím více predátorů, tím méně kořisti).

Jedním z příkladů negativní zpětné vazby může být vazba mezi člověkem a přírodou. Stále dochází k vyšší poptávce po dřevu. Těžební společnosti těží stále více dřeva v lesích a uspokojí tedy poptávku. Přitom ale dochází k erozi půdy a přirozenému zadržování vody v přírodě. Výsledkem je rychlejší odtok vody, což následně způsobí povodně nebo nižší retenci vody, která vede k vysychání pramenů.

Dalším z příkladů negativní zpětné vazby může být vazba mezi hraboši a poštolkami. Při přemnožení hrabošů užíví poštolky více mlád'at, v příštím roce je tedy více poštolek. Přitom dojde k potlačení hrabošů, jejich počty klesnou. Poštolkám tedy schází potrava, vychovají méně mlád'at, čímž klesnou počty poštolek. V dalším roce umožní nízký počet poštolek opětovné přemnožení hrabošů, čímž se cyklus vrací na počátek a opakuje se. Tímto procesem se ustavuje rovnováha ekosystému (Hron 2003).

5. Veřejné zdraví a jeho ochrana v environmentální legislativě

Veřejné zdraví a životní prostředí jsou velmi provázané pojmy, které se vzájemně ovlivňují.

V současné době vliv člověka a jeho činnosti ovlivňují celkovou biosféru natolik, že dochází k závažným poruchám ekosystémů, mezi které patří znečišťování všech základních složek přírody (voda, půda, ovzduší). Tyto činnosti se odrážejí na stavu lidské populace a zdravotní stránka je více a více zranitelnější.

Prvním pokusem definice veřejného zdraví je z roku 1923. Tato definice se stala inspirací pro Komisi expertů pro řízení veřejného zdraví ve Světové zdravotnické organizaci (WHO) v roce 1951.

„Veřejné zdraví je věda a umění předcházet nemocem, prodlužovat život, podporovat a rozvíjet psychické a fyzické zdraví a zdatnost prostřednictvím organizovaného úsilí společnosti – sanitací, ozdravováním životního prostředí, kontrolou přenosných infekčních nemocí, vzděláváním jednotlivců v otázkách osobní hygieny, organizací lékařské a ošetrovatelské služby s důrazem na časovou diagnostiku a léčbu nemocí, tedy s důrazem na prevenci, a rozvojem sociálního aparátu, který zajistí každému jednotlivci životní standard adekvátní pro udržení zdraví. Tuto pomoc je třeba organizovat tak, aby každý občan měl zajištěno své, narozením získané právo na zdraví a dlouhověkost.“

Česká právní úprava výše uvedenou definici podstatně shrnuje v §2 zákona č.258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví, kdy veřejným zdravím označuje stav obyvatelstva a jeho skupin, přičemž zdravotní stav určují přírodní, životní a pracovní podmínky a způsob života.

Ochrana veřejného zdraví se prolíná s širokou škálou předpisů, které se zabývají situacemi, instituty a možnostmi, kdy může být zdraví dotčeným

objektem. Svou propojeností i zařazením v úpravě se ochrana veřejného zdraví úzce pojí s ochranou životního prostředí. Kompatibilitu s právem EU představuje zákon č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí, který svou působnost při posuzování vlivů rozšířil i na veřejné zdraví novelou č. 93/2004 Sb. Ochrana veřejného zdraví podléhá posuzování vlivů záměrů na životní prostředí a také posuzování koncepcí. Koncepcemi je rozuměno strategie, politika, plány a programy zpracované veřejnou správou. Při posuzování těchto záměrů se předchází nepříznivým vlivům na životní prostředí a veřejné zdraví.

Jednotlivé složky zákonů vymezují, kdy a jakým způsobem je třeba přijímat opatření nebo plnit právo a povinnosti stanovené zákonem z důvodu ochrany životního prostředí.

- a) zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, zákon se vztahuje zvláště ke střetu jiných veřejných zájmů a zájmů na ochranu přírody
- b) zákon č. 254/2001 Sb., o vodách, zákon stanoví zákaz porušování veřejných zájmů a ukládá plánování v oblasti vod
- c) zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu zmiňuje povinnost vlastníků nebo nájemců pozemků řádně hospodařit na zemědělském půdním fondu
- d) zákon č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty, stanovuje povinnost v souladu s principem předběžné opatrnosti chránit zdraví lidí, zdraví zvířat, složky životního prostředí a biologickou rozmanitost
- e) zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, stanovuje podmínky pro další snižování množství vypouštěných znečišťujících látek působících nepříznivým účinkem na život a zdraví lidí a zvířat, na životní prostředí nebo na hmotný majetek
- f) zákon č. 106/2005 Sb., o odpadech, stanovuje odstraňování odpadů způsobem, který neohrožuje lidské zdraví

5.1. Prostředky ochrany veřejného zdraví

Nástroje ochrany veřejného zdraví vytváří právo systém norem, které obsahují zejména:

- stanovení povinností, zákazů a omezení
- kompetence a pravomoci státních orgánů
- specifické nástroje a metody ochrany
- prostředky odpovědnosti – pokuty, náhrady škod, nápravu ekologické újmy, trestně právní postihy (Damohorský 2003)

5.2. Preventivní a následná ochrana

Prostředky ochrany rozdělujeme podle časového momentu, ve kterém se ochrana veřejného zdraví nachází, na ochranu preventivní a následnou.

Preventivní ochranou veřejného zdraví se rozumí samotná existence zákonů zaměřených na ochranu veřejného zdraví. Dále se provádí namátkové kontroly dozorovými organizacemi, např. Českou zemědělskou a potravinářskou inspekcí, Českou inspekcí životního prostředí a dalšími institucemi.

Následná ochrana se v praxi využívá v menší míře. Používá se ve chvíli, kdy výše zmíněné orgány jsou upozorněny na podezření o možnosti porušení práva. Pro uplatňování této speciální ochrany mohou dozorové orgány využívat svých prostředků k zamezení protiprávního jednání (Horová 2004).

6. Životní prostředí v obcích

Příroda prostupuje město a vytváří pouta mezi městem a vzduchem, zemí, vodou a životem uvnitř města i kolem něj. K městské přírodě patří vzduch, látky v něm rozptýlené, světlo a teplo, které se vzduchem šíří. Patří k ní také terén, na kterém město spočívá a nerosty usazené v půdě pod ním. Město je součástí přírody. Uznání tohoto základního faktu má dalekosáhlé důsledky pro to, jak se město projektuje, staví a udržuje (Spirin 1985).

Životní prostředí je veškerý prostor, který nás obklopuje, ovlivňuje náš každodenní život a to co každodenně ovlivňujeme svým jednáním. Do životního prostředí zahrnujeme přírodní, sociální a technické prostředí. S prostředím kolem nás souvisí také environmentální problémy, které jsou spojené s jeho ochranou, využíváním, poškozováním a znečišťováním. Tyto problémy vznikají pozvolně a nenápadně a na první pohled se nedají rozeznat. V rovině obcí se nejčastěji setkáváme s lokálními environmentálními problémy, např. znečištění ovzduší, hluk a prašnost, znečištění podzemních a povrchových vod atd. Obcí se mohou dotýkat také regionální environmentální problémy, kterými jsou například znečištění povodí, těžba hornin atd. Environmentální problémy rozdělujeme podle jejich působení na zjevné (např. péče o zeleň, čistota v obci a hospodaření s odpady) a dlouhodobě působící problémy, které se zdají zpočátku nenápadné (např. eroze, kontaminace půdy, znečišťování podzemních vod) (Reitschmiedová a kol. 1996).

Z hlediska ochrany životního prostředí je hlavním problémem racionální využití území. Města se soustavně rozšiřují do krajiny a ztrácejí se tak plochy přírodních území. Největším problémem současných měst je dopravní zátěž. Ruku v ruce s tím souvisí hluk, emise škodlivin do ovzduší, dopravní kolapsy a nehody. V současné době se doprava na znečištění ovzduší a hlukovém zatížení podílí více než polovinou (Mezřický 1986).

V souvislosti s tímto problémem hraje důležitou roli městská zeleň. Ta poskytuje environmentální, estetické, sociální a psychologické přínosy.

Největším přínosem městské zeleně je snížení znečištění ovzduší a hluku (Haq 2011).

Obce se musí zajímat o životní prostředí z následujících důvodů:

- Povinnost vycházející z legislativních předpisů
- Předběžná ochrana zdrojů (znečišťování zdrojů pitné vody, likvidace havárií, atd.)
- Budovat zdravé a příjemné prostředí pro život svých obyvatel
- Přínos v rámci prevence problémů

Obce mají různé nástroje pro prevenci a řešení environmentálních problémů

- Administrativní – rozhodnutí vydaná formou místních vyhlášek a zákony
- Ekonomické – poplatky a sankce
- Informační – environmentální výchova (Reitschmiedová a kol. 1996)

7. Metodika

Po zadání diplomové práce jsem začal studovat literaturu týkající se mého tématu a postupně jsem zpracoval rešerši. Pro získání představy o environmentální politice jsem začal nejprve literaturou na toto téma. Prostudoval jsem také literaturu a jiné dostupné zdroje informací týkající se životního prostředí v obcích, udržitelného rozvoje a dobrovolných nástrojů pro podporu udržitelného rozvoje, včetně Agendy 21. Dále jsem prostudoval bakalářské i diplomové práce jiných autorů, kteří se zabývali podobným tématem, tak abych se inspiroval jejich postupy.

Vyhodnocení stávajících podmínek v zájmovém území spočívalo především ve sběru dat. Nejprve jsem charakterizoval zájmové území, v čemž mi pomohla dobrá znalost území a jednotlivé strategické dokumenty, které se zabývají tímto územím. Na webových stránkách jednotlivých obcí jsem získal informace o stavu a změnách územních plánů včetně jejich grafických výstupů. Pro získání informací k tématu aplikování environmentální politiky v obcích jsem se setkal se zástupci jednotlivých obcí, kteří mi poskytli důležité informace a podklady k vypracování této práce. Při setkání se zástupci obcí jsem využil metodu řízeného rozhovoru. Veškeré strategické rozvojové dokumenty, které se zájmovým územím souvisí jsem získal na webových stránkách Ústeckého kraje. Po zhodnocení současného stavu jsem vypracoval výsledky a návrhy na zlepšení. V závěru jsem popsal poznatky vyplývající z mé práce.

7.1. Řízený rozhovor

Řízený rozhovor představoval standardizovaný rozhovor, který probíhal podle předem stanoveného scénáře (dotazníku) a byl řízen autorem. Cílem bylo srovnání všech rozhovorů, proto bylo nutné postupovat podle jednotných pravidel a zajistit stejné podmínky pro všechny dotazované. Tyto rozhovory byly provedeny individuálně s jednotlivými zástupci obcí. V případě řízeného rozhovoru dotazovaný sám formuluje své názory a

nevybírání pouze z nabízené škály, proto jsou výpovědi podrobnější. Tento způsob je pak obtížněji zpracovatelný a náročnější na interpretaci dosažených výsledků. Výsledky řízeného rozhovoru jsou obsaženy v jednotlivých kapitolách.

8. Charakteristika zájmového území

8.1. Základní údaje

Svazek obcí mikroregionu Tolštejn (dále jen mikroregion) byl založen 8. září roku 1999 jako dobrovolný svazek obcí se záměrem sdružit síly a prostředky především z důvodu zvýšení turistické návštěvnosti tohoto regionu. Samotný název tohoto mikroregionu je stejnojmenným označením bývalého hradu, který ve středověku hrál významnou roli při severní hranici Českého království.

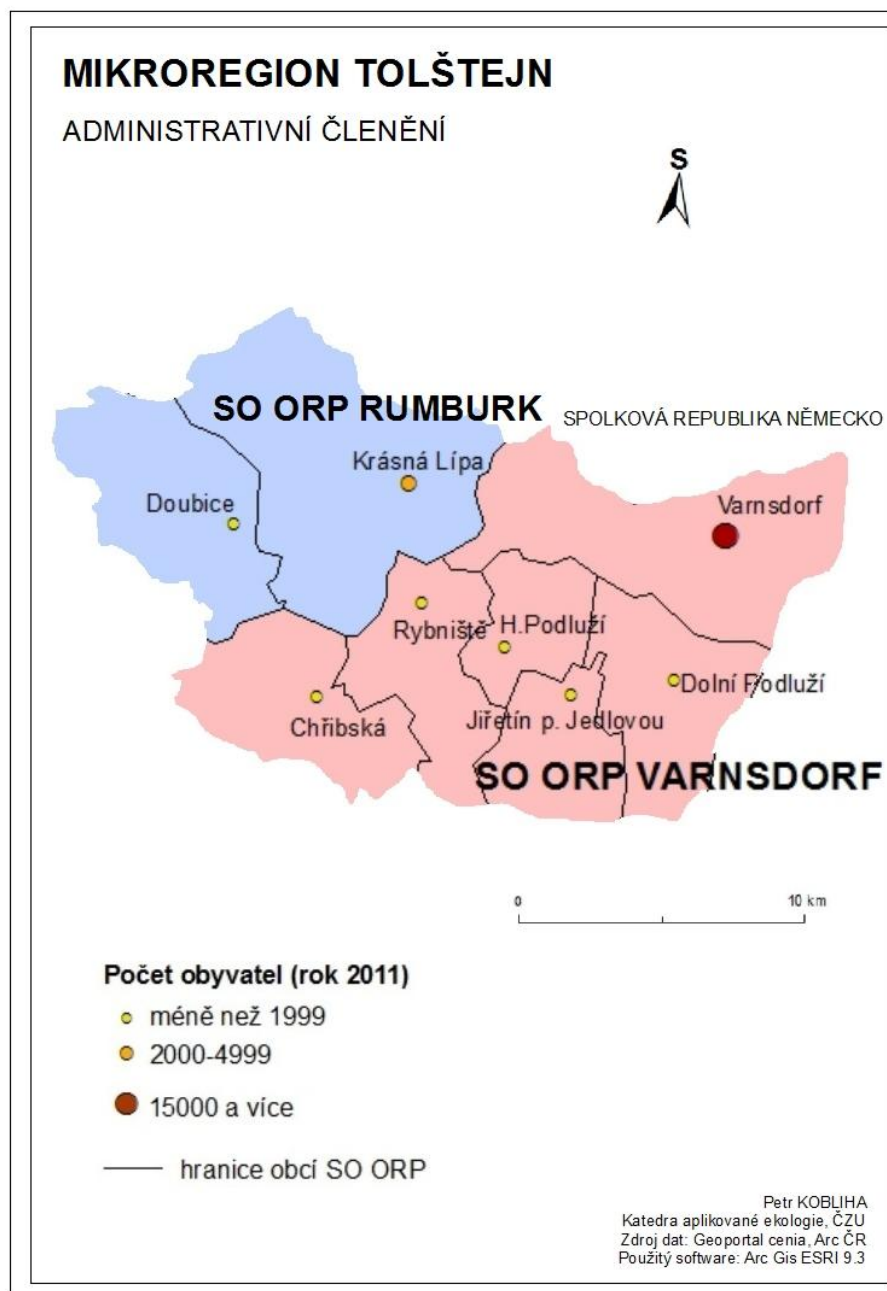
Mikroregion Tolštejn zaujímá podstatnou část nejsevernější části Čech, dle současného správního členění na úrovni vyšších územních samosprávných celků spadá do NUTS 2 Severozápad a do NUTS 3 Ústeckého kraje. Na nižší úrovni státní správy je toto území tvořeno dvěma správními obvody s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) Rumburk a Varnsdorf. Do SO ORP spadají dvě obce a do SO ORP Varnsdorf 6 obcí. Tento mikroregion sdružuje osm obcí: Varnsdorf, Dolní Podluží, Jiřetín pod Jedlovou, Horní Podluží, Rybniště, Chřibská, Krásná Lípa a Doubice. Tento mikroregion zaujímá rozlohu necelých 140 km² a obývá ho 24 tis. obyvatel. Hustota zalidnění je zde 171 obyvatel na km², což je celorepublikový nadprůměr³.

Poloha tohoto mikroregionu je velmi specifická, rozkládá se totiž mezi dvěma spádovými oblastmi dvou krajských měst, Ústí nad Labem a Liberce. V současné době tento region administrativně spadá pod Ústecký kraj, ale do roku 1960 toto území spadalo pod kraj Liberecký. I do dnes jsou patrné vazby na Liberecký kraj.

---

³ Hustota zalidnění v České republice k 31.3. 2010 je 133 obyvatel/km²

Obr. č. 1 Administrativní členění mikroregionu Tolštejn

8.2. Přírodní prostředí

Nejvyšším bodem celého území mikroregionu je Jedlová hora 774 m n. m., která se nachází v Jedlovském hřbetu.

V tomto území se také nachází evropské rozvodí mezi úmořímí Baltského a Severního moře. Většina vodních toků tohoto mikroregionu odvádí vody

do Baltského moře, pouze tok Křinice a její drobné přítoky odvádí vodu do Severního moře.

Celé zkoumané území se řadí do mírně teplé klimatické oblasti. Severní část se nachází v podoblasti MT4, centrální a východní část se nachází v podoblasti MT2 a na západě území se na malé části území nachází podoblast MT7. Podnebí mírně teplých podoblastí se stává drsnějším spolu s narůstající nadmořskou výškou. (Quitt 1971)

Dle mapy Klasifikace půdních typů TKSP (2012) se zde nacházejí dva půdní typy, kambizemě kyselé a pseudogleje. Nejvhodnějšími produkčními plodinami jsou hlavně obiloviny a jetel. (Tomášek 1995)

Půdní zastoupení je v této oblasti tvořeno méně kvalitními půdami, které nemají velký potenciál k rozvoji území. Díky méně kvalitním půdám, které jsou zde zastoupeny nedochází k velkému zatěžování životního prostředí. Tento fakt je velmi pozitivní z hlediska udržitelného rozvoje území. Celé území Šluknovského výběžku včetně mikroregionu Tolštejn patří mezi méně příznivé oblasti z důvodu zastoupení chudé fauny a flóry. Je to oblast se specifickými nevýhodami, v souvislosti se špatnou konkurenceschopností místní zemědělské produkce.

V zájmovém území se nachází tři velkoplošná zvláště chráněná území. NP České Švýcarsko, CHKO Labské Pískovce a CHKO Lužické hory. Na území národního parku a CHKO Labské pískovce se nachází tradiční architektura podstávkových domů, která s místní krajinou má velký potenciál v oblasti cestovního ruchu.

Národní park České Švýcarsko vznikl 1. ledna 2000 jako čtvrtý národní park v České republice na území o rozloze 79 km². Navazuje na Národní park Sächsische Schweiz v Německu. Hlavním předmětem ochrany Národního parku České Švýcarsko je především velmi charakteristicky vyvinutá unikátní geomorfologie pískovcového skalního města a na ni vázaná biodiverzita. Tento národní park představuje reprezentativní ukázkou kvádrových pískovců České křídové pánve.

Chráněná krajinná oblast Lužické hory byla vyhlášena roku 1976 na území o rozloze 265km² k zajištění ochrany harmonické krajiny v pískovcovém území České křídové tabule. K nejhodnotnějším částem Lužických hor patří zbytky přirozených lesních porostů ve vrcholných partiích, vlhké horské a podhorské louky s výskytem vzácných druhů rostlin a význačné geomorfologické útvary. Na celém území CHKO je vymezen Územní systém ekologické stability a v přípravné fázi je i vyhlášení soustavy NATURA 2000.

Ve sledovaném území se dále nachází dvě maloplošná chráněná území, jedná se o přírodní rezervace Velký rybník a Světlík. První jmenovaná přírodní rezervace (dále jen PR) Velký rybník se nachází v katastru obce Rybniště a Krásná Lípa. Jedná se o největší stojatou vodní plochu celého okresu Děčín, rozkládá se na 35,8ha. Tato PR byla vyhlášena již v roce 1984 a v roce 1995 byla rozšířena na 83ha, v roce 2007 se rozhodlo o dalším rozšíření na rozlohu 103,7ha. PR Velký rybník se nachází v Ptačí oblasti Labské pískovce.

PR Světlík se nachází v katastrech obcí Horní Podluží a Studánky u Rumburku. Byla vyhlášena 1. prosince 1995 a v současné době zaujímá plochu více než 65ha. Podobně jako PR Velký rybník, tak i PR Světlík se nachází v Ptačí oblasti Labské pískovce.

Ptačí oblast Labské pískovce vznikla v roce 2004 za základě Směrnice č. 79/409/EEC o ochraně volně žijících ptáků, která je v souladu se zákonem č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Tato oblast se rozkládá po celém území Chráněné krajinné oblasti (dále jen CHKO) Labské pískovce a Národního parku (dále jen NP) České Švýcarsko a částečně zasahuje i na území CHKO Lužické hory.

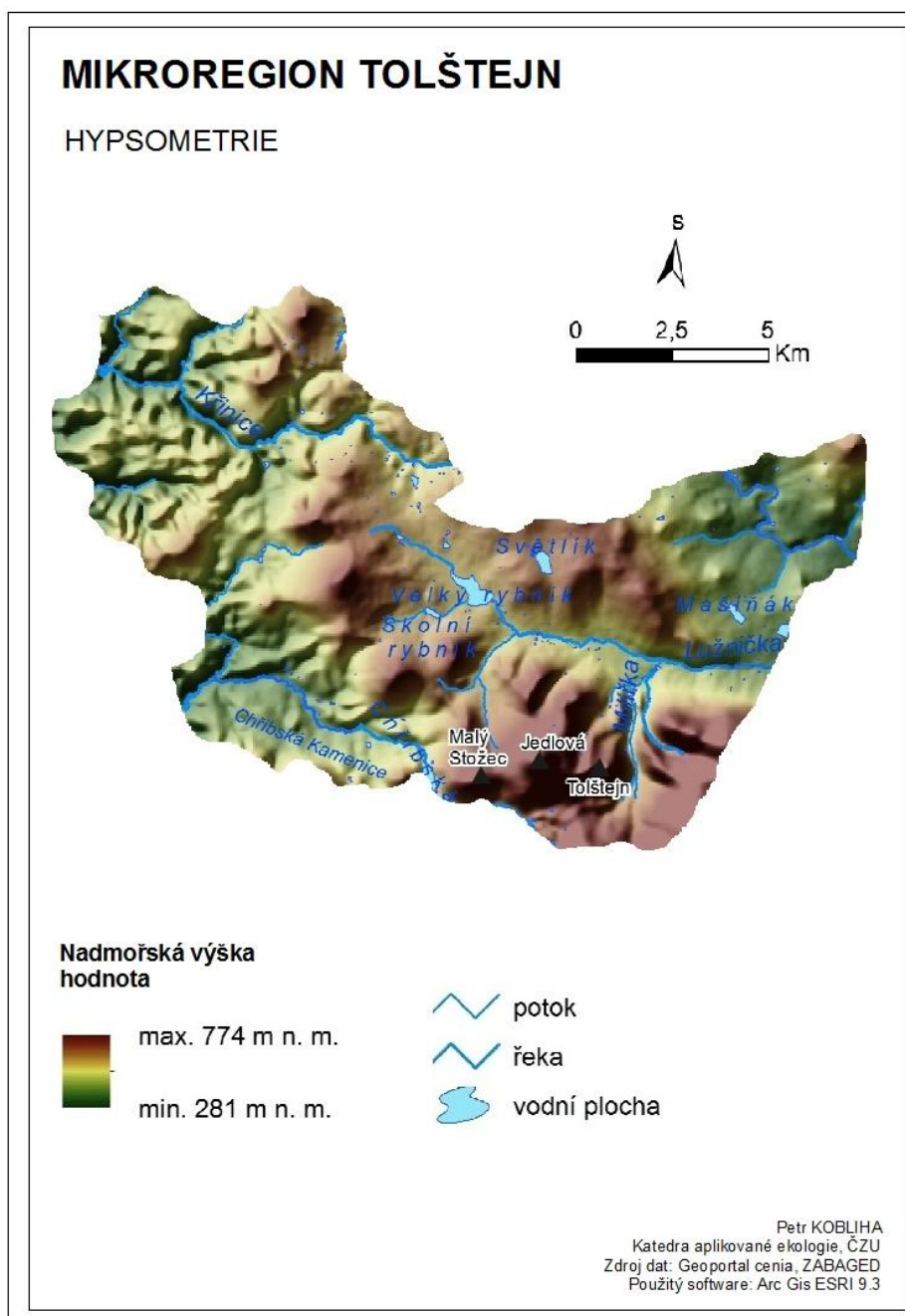
8.3. Geologie a geomorfologie

Podle Geologické mapy 1:500 000 (Česká geologická služba 2003) je zkoumané území tvořeno dvěma odlišnými částmi. Severní a východní část je tvořena převážně hlubinnými vyvřelinami (žula a granodiority). Jižní a jihápadní část je převážně tvořena druhohorními usazenými horninami (pískovec, opuky a jílovce), tyto horniny tvoří pouze malou část zkoumaného území.

V zájmovém území se již od středověku těžilo stříbro a rudy nejrůznějších kovů (Fe, Cu, Ni), a to především v okolí Jiřetína pod Jedlovou. V 19. století se v okolí Varnsdorfu těžilo dokonce hlubinně hnědé uhlí (Glöckner 2008).

Z orografického hlediska se mikroregion nachází ve dvou horopisných celcích: Rumburské pahorkatině a Jedlovském hřbetu. Mikroregion také přímo sousedí na západě s Jetřichovickými stěnami (Demek 1987). Oba tyto celky spadají pod Krkonoško-Jesenickou soustavu. Rumburská pahorkatina se rozkládá v jihovýchodní části Šluknovské pahorkatiny. Je složená z biotického granodioritu a žuly, lužického plutonu s průniky a příkrovy mladotřetihorních vyvřelin, čedič nefelinický tefrit a bazanit, horniny fenolitoidní a trachytoidní. Převládá zde mírně zvlněný erozně denudační reliéf. Na severovýchodě se vyskytují také plošiny na glacifluviálních usazeninách. Jedlovský hřbet se skládá převážně z kvádrových pískovců svrchní křídy s proniky neovulkanických hornin. Reliéf je silně rozčleněný a vyzdvižený při lužické poruše. Nachází se zde výrazné neovulkanické suky a pískovcové strukturní hřbety (Demek 1987). Nejvyšším bodem v zájmovém území je bod v Jedlovském hřbetu – Jedlová hora 774m n. m.

Obr. č. 2 Hypsometrie mikroregionu Tolštejn

8.4. Hydrologie

V zájmovém území se nachází hlavní rozvodí dvou úmoří, Baltského a Severního moře. Setkáváme se zde s mnoha oblastmi pramenišť, především menších vodních toků. Tato prameniště se nejčastěji vyskytují na rozlehlých pastvinách, nikoli ve vyšších polohách. Většina těchto toků patří do úmoří Baltského moře, pouze Křinice a její malé přítoky spadají do úmoří Severního moře.

Mikroregion Tolštejn má tři hlavní toky. V severní části této oblasti je hlavním tokem Křinice, která pramení v lesích u Krásné Lípy a protéká obcí Krásná Lípa a dále pokračuje NP České Švýcarsko až ke státní hranici s Německem, kde se vlévá do Labe. Východní části dominuje tok Mandavy, která protéká územím mikroregionu pouze pár kilometrů. Dalším tokem je Lužnička, která protéká několika obcemi a odvodňuje podstatnou část mikroregionu a také napájí Velký rybník, největší vodní plochu okresu Děčín.

Území celého mikroregionu je pramennou oblastí celé řady potůčků, jejichž vody se spojují v několik větších potoků. Díky dosti vlhkému podnebí vznikla hustá síť vodních toků. Specifický odtok dostahuje většinou hodnot nad 10l/s/Km². Díky tomuto faktu má většina toků převážně přírodní charakter s dobrou kvalitou vody. Pramenité vody z hlubinných vrtů jsou vlivem geologických podmínek (poloze převážně na Lužickém plutonu) bohaté na obsah rozpuštěného radonu. Díky tomu musí být větší opatrnost při jejich využívání k zásobování pitnou vodou.

Znečištění povrchových vod je nejčastěji způsobeno splaškovými vodami z domácností. Toto znečištění je patrné pod obcemi. Užívání systému kanalizací je proto prioritou především Správy NP České Švýcarsko. Většina místních toků má charakter bystřiny s intenzivními přírodními oxidačními a mineralizačními procesy. Díky tomu se převážná část organického znečištění postupně odbourává. V současné době začíná obnova drobných rybníků a rybníčků, které organizují samotné obce a Lesy

ČR. Jejich rybářský význam je mizivý, ale mají velký přínos pro přírodní hodnotu a ekologickou stabilitu krajiny.

Obr. č. 3 Obnovený rybník v Krásném Buku

Zdroj: foto autor

Dané území je bohaté na stojaté vody. Jedná se o soubor několika rybníků mezi obcemi Rybniště a Horní Podluží. Školní rybník se nachází na okraji obce Rybniště a má především funkci zásobárny vody a je využíván na chov ryb. Velký rybník, respektive PR Velký rybník, se nachází mezi obcemi Rybniště a Horní Podluží je vybudován na místě bývalé vesnice. V současné době slouží jako zásobárna vody a k chovu ryb. Jedná se o největší stojatou vodní plochu okresu Děčín. Rozkládá se na ploše 35,8ha. Rybník Světlík, respektive PR Světlík, se nachází severně od obce Horní Podluží. V minulosti se tato vodní plocha využívala k rekreaci, po vyhlášení této vodní plochy v roce 1995 přírodní rezervací se již k rekreaci nevyužívá.

Tyto vodní plochy jsou útočištěm mnoha druhů vodního ptactva, je zde možno zahlédnout například Jestřába popelavého, Orla mořského, Čápa bílého a Čápa černého.

V katastru obce Chřibská se nachází přehradní nádrž Chřibská, která byla vybudována v letech 1912 až 1924 jako retardační nádrž pro povodňové vlny. V současné době slouží jako rezervoár na výrobu pitné vody pro celý Šluknovský výběžek.

Území mikroregionu Tolštejn se rozkládá z části v Chraněnné oblasti přirozené akumulace vod (dále jen CHOPAV), konkrétně v oblasti Severočeská křída. Jedná se o největší chráněnou oblast v České republice co se rozlohy týče. CHOPAV Severočeská křída do území zasahuje v souvislém pásu na jihu území, který se táhne od západu na východ.

8.5. Obyvatelstvo

Struktura obyvatelstva mikroregionu je velmi podobná struktuře obyvatelstva celé České republiky. Liší se větším podílem mladších obyvatel do 15let a nižším podílem starších obyvatel nad 65let. U obyvatel starších 65 let je tento rozdíl již znatelný. Obyvatelstvo tohoto území je ve srovnání s celorepublikovým průměrem mnohem mladší, nejvíce znatelné je to u indexu stáří⁴, kde jsou hodnoty nižší.

Tab. č. 1 Demografická charakteristika

Ukazatel	Mikroregion Tolštejn	Okres Děčín	Ústecký kraj	Průměr ČR (k 31.12. 2010)
Podíl žen	50,7	50,6	50,6	50,9
Podíl mužů	49,3	49,4	49,4	49,1
Obyvatelstvo ve věku 0-14	15,9	15,8	15,3	14,4
Obyvatelstvo ve věku 65let a více	14,8	15,1	14,0	15,5
Ekonomicky aktivní	69,3	69,1	70,7	70,1
Index stáří	93,1	95,6	91,2	107,8

Zdroj: MVČR, ČSÚ, vlastní výpočty

⁴ Index stáří: počet osob ve věku 65 a více na 100 dětí ve věku do 15 letu

Věková struktura je také jedním z ukazatelů lidského potenciálu. Věková struktura také naznačuje budoucí problémy, které by se měly řešit.

Tab. č. 2 Vývoj počtu obyvatel

Obec	Počet obyvatel 2001	Počet obyvatel 2012	Saldo
Dolní Podluží	1 201	1179	-22
Doubice	80	107	27
Horní Podluží	758	762	4
Chřibská	1 429	1425	-4
Jiřetín p. Jed.	570	603	33
Krásná Lípa	3 639	3541	-98
Rybniště	709	687	-22
Varnsdorf	16 040	15638	-402
Celkem	24 426	23942	-484

Zdroj: MVČR 2012

Dle údajů Ministerstva vnitra České republiky činí celkový počet obyvatel mikroregionu k 1. lednu 2012 23.943, tj. 98% počtu obyvatel roku 2001. V uplynulých jedenácti letech vykazuje mikroregion mírně záporné saldo.

Tab. č. 3 Přirozený přírůstek

	Narození (Σ 2000-2010)	Zemřelí (Σ 2000-2010)	Saldo
Mikroregion Tolštejn	2900	2884	16

Zdroj: Český statistický úřad 2011

Vývoj porodnosti ve sledovaném desetiletí v mikroregionu Tolštejn prokázal, že dochází k mírnému přirozenému přírůstku obyvatel.

Tab. č. 4 Vývoj počtu obyvatel (data za rok 2011)

Obec	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Saldo
Dolní Podluží	50	77	-22
Doubice	5	5	0
Horní Podluží	16	19	-3
Chřibská	33	51	-18
Jiřetín pod Jedlovou	33	20	13
Krásná Lípa	120	141	-21
Rybniště	19	51	-32
Varnsdorf	342	342	0
Mikroregion Tolštejn	618	706	-88

Zdroj: Český statistický úřad 2011

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že obyvatelé mikroregionu mají tendenci se vystěhovávat. Pouze za rok 2011, se vystěhovalo 88 obyvatel z tohoto svazku obcí. Nejvíce se lidé vystěhovávají z obcí, kde panuje dlouhodobě vyšší míra nezaměstnanosti (Krásná Lípa 16,63%, Rybniště 17,8%).

8.6. Občanská vybavenost

Důležitou roli, která ovlivňuje kvalitu života místních obyvatel hraje občanská vybavenost. Mezi základní prvky občanské vybavenosti patří školství, zdravotnictví, sociální služby a kulturní a sportovní vyžití.

8.6.1. Školství

Mateřské školy jsou rozmístěny rovnoměrně po celém území mikroregionu a jejich kapacita je dostačující. Základní školy se nachází ve všech obcích mikroregionu s výjimkou obcí Horní Podluží a Jiřetín pod Jedlovou. V obci Rybniště se nachází pouze základní škola s neúplným počtem tříd, tzv. malotřídky. V současnosti se v některých obcích potýkají školská zařízení s nedostatkem žáků a v závislosti na ně i s nedostatkem finančních prostředků na provoz. V budoucnu se počítá s racionalizací školského systému a zhoršená situace bude nejspíše řešena dojížděnkou do větších obcí. Přítomnost základních škol v obcích má velký význam pro jejich rozvoj.

Na území mikroregionu Tolštejn se nachází střední školy pouze ve Varnsdorfu. Nachází se zde Biskupské gymnázium, Střední průmyslová škola technická a Vyšší odborná škola a Střední škola Varnsdorf. Všechny tyto střední školy mají dostatečnou kapacitu.

Mikroregion Tolštejn, respektive celý Šluknovský výběžek dlouhodobě trpí absencí možnosti vysokoškolského studia pro absolventy středních škol, ale i pro občany kteří již pracují a chtějí si vysokoškolské vzdělání doplnit. Z tohoto důvodu je Šluknovský výběžek jedním z regionů České republiky, kde je velmi nízké procento vysokoškolsky vzdělaných obyvatel. Skutečnost je taková, že velká část mladých lidí, kteří odcházejí studovat na vysoké školy mimo region se již nevrací zpět. Střední škola služeb a cestovního ruchu ve Varnsdorfu proto spolupracuje s Vysokou školou obchodní v Praze, o. p. s. a Univerzitou Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem a v roce 2008 otevřela školící středisko, kde je možné studovat vysokou školu kombinovanou formou studia.

8.6.2. Zdravotnictví

Zdravotnické služby jsou na území mikroregionu tvořeny sítí praktických lékařů. Zdravotnické zařízení se bohužel nenachází v každé obci mikroregionu, ale absence zdravotnického zařízení se řeší pravidelnou dojížděnkou praktického a dětského lékaře. Ve větších obcích mají stále ordinace stomatologové a jiní odborní lékaři. Pro mikroregion Tolštejn, respektive pro celý Šluknovský výběžek hraje významnou roli Lužická nemocnice v Rumburku, která poskytuje lůžkovou lékařskou péči v oddělních chirurgie, interny, pediatrie, gynekologie s porodnicí a oční. v současné době poskytuje rumburská nemocnice 227 lůžek.

Celá oblast Šluknovského výběžku, včetně mikroregionu, se v poslední době potýká s problémem nedostatku a stárnutí lékařů, především v oborech praktického lékařství a gynekologie. V současnosti mají praktičtí

lékaři v některých případech i o několik set pacientů více než lékaři v jiných regionech České republiky. Mladí lékaři dávají přednost především větším městům a větším nemocnicím.

8.6.3. Sociální služby

Oblast sociálních služeb zajišťuje v tomto území síť Domovů důchodců, Ústavů sociální péče a Domy s pečovatelskou službou. Tato zařízení jsou velmi důležitá pro tento region, jedná se totiž o stabilní zaměstnavatele, kteří na sebe navazují velké množství doplňkových služeb. Jedná se především o Domov důchodců Krásná Lípa, Ústav sociální péče Krásná Lípa, Domov se zvláštním režimem Krásná Lípa. Zřizovateli těchto sociálních zařízení jsou především Ústecký kraj a Magistrát hlavního města Prahy. Domy s pečovatelskou službou jsou většinou zřizovány samotnými městy a obcemi, záleží tedy pouze na daném městě, zda zřídí a bude podporovat tyto služby. Domy s pečovatelskou službou se nachází v Dolním Podluží, Krásné Lípě, Chříbské a ve Varnsdorfu.

Další oblast sociálních služeb poskytuje Domov sv. Máří Magdalény Jiřetín pod Jedlovou. Jedná se o azylové zařízení, které je určeno pro handicapované matky s dětmi a handicapované těhotné ženy z celé České republiky, které nejsou schopny se samy bez pomoci o děti postarat.

8.6.4. Kultura a sport

Vývoj v oblasti kultury na území mikroregionu Tolštejn není po roce 1989 příznivý. Kulturní zařízení jsou téměř ve všech obcích, některá nejsou využívaná a chátrají. V současné době se kultura soustřeďuje především ve větších obcích, v Krásné Lípě a Varnsdorfu. Ve Varnsdorfu se nachází jediné divadlo celého regionu. Velkou roli v kulturním životě v posledních letech hraje město Krásná Lípa, které pořádá kulturní akce od koncertů, představení místních tanečních folklórních souborů až po setkání historických motocyklů a automobilů.

Sport se proti kultuře rozvíjí velmi příznivě. Takřka v každé obci se nachází malé sportoviště nebo fotbalové hřiště, které mohou obyvatelé využívat. V současné době jsou velmi rozšířené tenisové kurty, sportovní haly a tělocvičny. Ve Varnsdorfu se nachází plavecký bazén a zimní stadion. V Lužických horách, konkrétně v Jiřetíně pod Jedlovou a Horním Podluží se nachází lyžařské areály. V letních měsících tento region nabízí velké množství cyklostezek a turistických tras.

9. Doprava

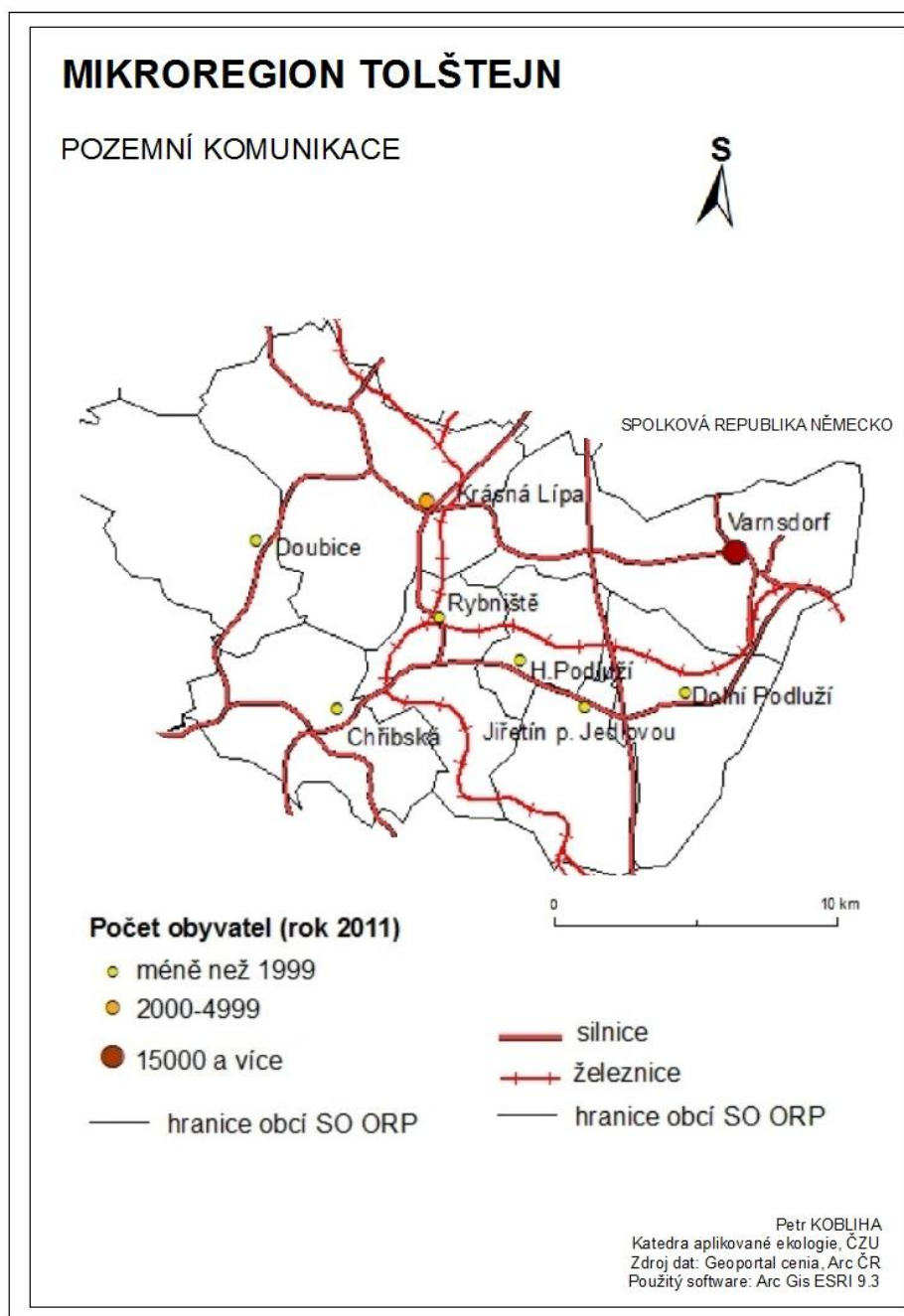
Dopravní dostupnost je jedním z nejvýznamnějších faktorů ovlivňujících geografickou organizaci společnosti, je nejvíce ovlivňování geografickou polohou, blízkostí uzlů a charakteristickou dopravní sítí (Hudeček 2010).

Nejlepší dopravní dostupnost mají obce v jihovýchodní části mikroregionu, kterou prochází silnice I. třídy I/9, která spojuje Šluknovský výběžek s vnitrozemím (Česká Lípa, Praha). V této části se také nachází železniční uzel v Rybništi.

9.1. Silniční doprava

Řešeným územím prochází pouze jedna silnice I. třídy – I/9. Tato silnice je nejvýznamnější a nejvytíženější komunikací v celém regionu. Tato komunikace je velmi významnou pro mezinárodní dopravu na severovýchodě území Ústeckého kraje. Jejími negativy je nedostatečná kapacita především pro tranzitní nákladní dopravu, což je limitující prvek pro hospodářský rozvoj celého Šluknovského výběžku a její negativní vliv na životní prostředí. Negativem v ohledu vlivu na životní prostředí je především hluk, který obtěžuje obyvatele přilehlých obcí. Dalšími významnými komunikacemi tohoto území jsou silnice II. třídy č. 263 a silnice II. třídy č. 264, které spojují mikroregion Tolštejn, respektive celý Šluknovský výběžek s okresním městem Děčín.

Obr. č. 4 Pozemní komunikace

9.2. Železniční doprava

Železniční doprava na území mikroregionu je zajišťována dvěma traťovými úseky Rybníště – Varnsdorf (traťový úsek 089), který dále pokračuje na území Německa a spojuje Rybníště, Zittau a Liberec. Na tomto úseku provozuje veřejnou dopravu společnost Vogtlandbahn a je ukázkou příhraničních aktivit, které se pomalu v tomto regionu rozvíjí.

Druhým traťovým úsekem je celostátní železniční trať Rumburk – Děčín (traťový úsek 081), který spojuje toto území s vnitrozemím České republiky.

9.3. Veřejná doprava

Dostupnost veřejné dopravy je v zájmovém území velmi dobrá. Pouze v případě obce Doubice, která má periferní polohu jsou obyvatelé odkázáni na pouhé tři autobusové spoje do okolních měst a obcí ve všední dny a o víkendech jsou bez jakékoli veřejné dopravy. Zbytek obcí mikroregionu leží na páteřních linkách celého Šluknovského výběžku, jedná se o linky, které spojují města Rumburk a Varnsdorf s okresním městem Děčín. Zde je veřejná doprava zajišťována velmi kvalitně. V posledních letech se veřejná doprava velmi výrazně zlepšila a počet cestujících vzrostl. Některé železniční spojení nahradila efektivnější a ekologičtější autobusová doprava.

V individuální automobilové dopravě byl v posledním desetiletí zaznamenán výrazný nárůst počtu osobních a nákladních automobilů a jejich výkonů na úkor využívání veřejné dopravy. Největší dopravní výkony v rámci řešeného území jsou na silnici I. třídy I/9.

Následující tabulka znázorňuje roční průměrnou intenzitu osobních vozidel za 24h v obou směrech dle výsledků sčítání provedeném v roce 2010 v uvedených letech.

Tab. č. 5 Počet osobních automobilů na silnici I/9

Silnice	Sčítací úsek	1990	1995	2000	2005	2010	Změna 2005/2010
I/9	Šébr	2864	3371	3897	4389	4972	113,3

Zdroj: Řízení silnic a dálnic České republiky 2010, vlastní výpočty

Tab. č. 6 Počet nákladních automobilů na silnici I/9

Silnice	Sčítací úsek	1990	1995	2000	2005	2010	Změna 2005/2010
I/9	Šébr	478	592	895	1347	1565	116,2

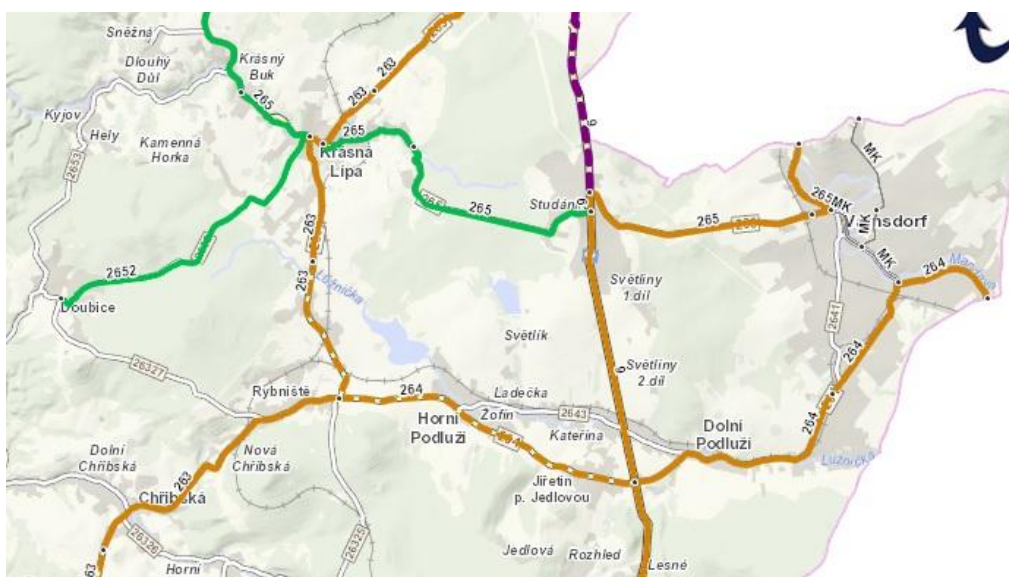
Zdroj: Řízení silnic a dálnic České republiky 2010, vlastní výpočty

V roce 2010 proběhlo celostátní sčítání dopravy na dálniční a silniční síti České republiky, při kterém se zjistily změny intenzit dopravy od celostátního sčítání v roce 2005. V tabulce jsou výsledky celostátního sčítání dopravy 2010 u nejméně zatížené komunikace v mikroregionu silnice I. třídy I/9. Z výsledků je zřejmý výrazný nárůst nákladní dopravy mezi roky 2000 a 2005, který je mimo jiné také způsoben vstupem České republiky do Evropské unie. Po vstupu České republiky do Evropské unie došlo k výrazným změnám v provozu mezinárodní těžké dopravy po komunikacích.

Nejméně hlukem zasaženými obcemi ze silnice I/9 jsou Dolní Podluží a Jiřetín pod Jedlovou. Místní obyvatelé trápí zejména vysoký počet projíždějících nákladních automobilů, které způsobují hluk a vypouštění škodliviny do ovzduší. Ve všedních dnech po této komunikaci projede až 4972 osobních automobilů a 1565 nákladních automobilů. Místní obecní úřady bojují proti snížení hluku především snahou snížení rychlosti formou instalování informačních značek o aktuální rychlosti vozidel. V roce 2011 se povedlo dokončit kruhový objezd v obci Jiřetín pod Jedlovou, který se budoval z bezpečnostního hlediska a snížení rychlosti projíždějících vozidel. V rámci výstavby kruhového objezdu došlo také k výstavbě protihlukových stěn v některých úsecích podél této komunikace v obci.

Obr. č. 5 Četnost dopravy

**Výsledky sčítání dopravy
na dálniční a silniční síti v roce 2010**

	sčítací úsek s intenzitou	0 - 500	voz/24 h
	sčítací úsek s intenzitou	501 - 1000	voz/24 h
	sčítací úsek s intenzitou	1001 - 3000	voz/24 h
	sčítací úsek s intenzitou	3001 - 5000	voz/24 h

Zdroj: Řízení silnic a dálnic České republiky

V programu „Rozvoj a modernizace silnic II. a III. tříd v Ústeckém kraji“ je záměr vybudovat obchvat okolo obcí Dolní Podluží, Horní Podluží a Jiřetín pod Jedlovou, tak aby hluk, vypouštěné škodliviny a prašnost dále nezatěžovala místní obyvatele. Tento projekt je prozatím ve stádiu posuzování vlivu na životní prostředí dle zákona č. 100/2001 Sb. Na tomto projektu administrativně spolupracují dotčené obecní úřady v mikroregionu a Ústecký kraj.

Tab. č. 7 Počet osobních automobilů na silnici č. 263

Silnice	Sčítací úsek	1990	1995	2000	2005	2010	Změna 2005/2010
263	Chřibská-Krásná Lípa	2034	2456	2839	3178	3394	106,8

Zdroj: Řízení silnic a dálnic České republiky 2010, vlastní výpočty

Výrazný nárůst dopravy zaznamenaly i obce podél silnice II. třídy č. 263. Zde v posledních letech také doprava výrazně narůstá. Mezi lety 2005 a 2010 došlo ke skoro 7% nárůstu osobní automobilové dopravy a k téměř 15% nárůstu dopravy nákladní. V letech 2009 – 2010 proběhla revitalizace této komunikace a tím se výrazně snížil hluk a prašnost. Dotčené obce proti hluku bojují všemi možnými dostupnými prostředky, především se jedná o instalování informačních značek o aktuální rychlosti a protihlukovými stěnami. V samotných obcích se snaží obce snižovat rychlost budováním ostrůvků uprostřed komunikací, tak aby snížili rychlost dopravy a zvýšili bezpečnost obyvatel při přecházení. Dalším nástrojem, kterým bojují obce proti snížení hluku a prašnosti z dopravy je výsadba veřejné zeleně podél komunikací. V tomto směru je na tom nejdále město Krásná Lípa, která již mnoho let tuto situaci řeší možnými prostředky.

Tab. č. 8 Počet nákladních automobilů na silnici č. 263

Silnice	Sčítací úsek	1990	1995	2000	2005	2010	Změna 2005/2010
263	Chřibská-Krásná Lípa	284	363	449	517	593	114,7

Zdroj: Řízení silnic a dálnic České republiky 2010, vlastní výpočty

Výsledky sčítání dopravy dokazují, že na silnice II. třídy č. 263 nedošlo k výraznému nárůstu nákladní dopravy mezi roky 2000 a 2005, který by byl způsobem vstupem České republiky do Evropské unie.

Z autorova šetření vyplynulo, že jednotlivé obecní úřady mikroregionu se snaží omezovat osobní automobilovou dopravu. V posledních letech se zvýšila osobní automobilová doprava především z důvodu dojíždění za zaměstnáním. Obecní úřady se snaží tuto situaci řešit především neustálým jednáním s dopravci a tím zefektivňovat veřejnou dopravu, tak aby ji obyvatelé opět začali využívat ve větší míře.

Obce se také snaží omezovat dopravu ve svých centrech tím, že se vytváří parkovací místa, tak aby se centra měst oživila a zamezil se provoz automobilů. Nejdále je v tomto město Krásná Lípa, které při revitalizaci

náměstí snížilo počet parkovacích míst na úkor výsadby zeleně. Za to vytvořilo několik odstavných ploch v blízkosti samotného centra. V letních měsících tuto oblast navštěvuje mnoho turistů a veškerá parkovací místa jsou obsazena, při čemž samotné centrum města je v zeleni s minimem automobilů. Ukázalo se, že tento projekt dopadl velmi kladně. Dalším kladným projektem v dopravě je vybudování podzemních garáží v Aparthotelu Lípa, které opět zvýší počet parkovacích míst, aniž by došlo k zabránění půdy.

10.Odpadové hospodářství

Zde jsou uvedeny body politiky odpadového hospodářství obcí mikroregionu Tolštejn:

- Eliminace odpadu
- Podpora třídění odpadu
- Snížení znečištění způsobeného spalováním odpadu (komunálního i biologického)

Všechny obce mikroregionu zajišťují pro své občany likvidaci směsného komunálního odpadu a za odpady inkasuje od svých občanů poplatky dle jednotlivých závazných obecních vyhlášek. Každý trvale bydlící obyvatel jednotlivé obce je povinnen platit měsíční poplatek na likvidaci komunálního odpadu. Přistavení sběrné nádoby se vychází z počtu osob přihlášených k poplatku za systém shromažďování, sběr, přepravu, třídění a odstraňování tzv. „černých skládek“ na území jednotlivých obcí. Každá jednotlivá obec má uzavřenou smlouvu na likvidaci komunálního odpadu s jinou společností. Obce Doubice, Horní Podluží, Krásná Lípa a Varnsdorf využívají služeb společnosti EKO SERVIS Varnsdorf, a. s., obce Dolní Podluží, Chříbská, Jiřetín pod Jedlovou a Rybniště využívají služeb společnosti AVE CZ Rumburk, s. r. o.

V řízeném rozhovoru s jednotlivými zástupci obcí mikroregionu byla jedna otázka týkající se odpadů: Jak obec motivuje občany snižovat množství odpadů. Odpovědi se velmi lišily. Někteří zástupci obcí se rozhovořili na několik minut o tom, jak se snaží omezovat množství odpadu dobrovolnou formou i s přispěním finančních prostředků obce, někteří odpověděli pouze, že likvidace odpadů v jejich obci je zajištěna specializovanou firmou.

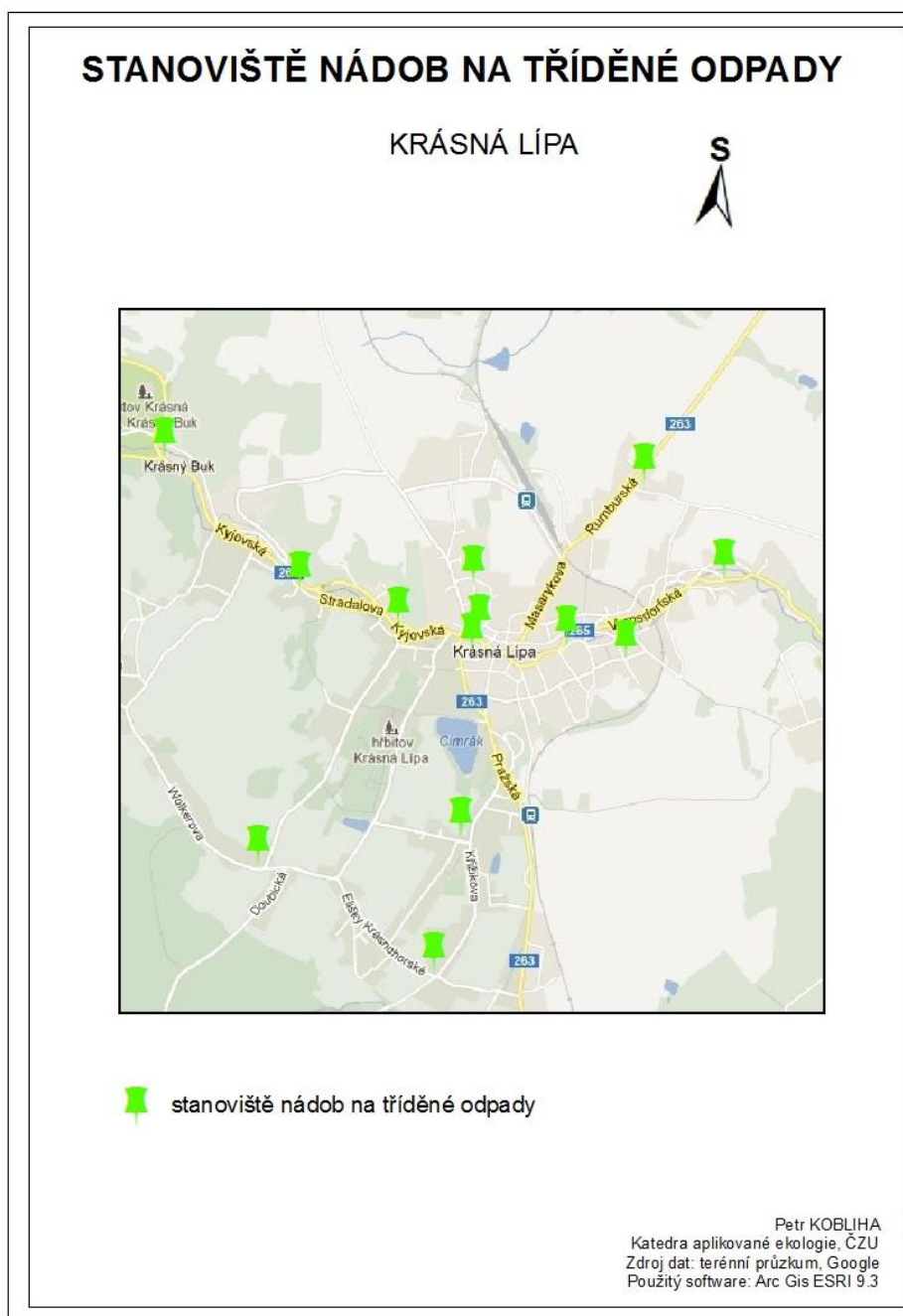
Jednotlivé obce mají rozdílný doporučující systém objemu sběrných nádob. Například město Krásná Lípa má doporučený objem sběrné nádoby 25 litrů na osobu/týden. Tímto se snaží místní obyvatelé motivovat ke třídění odpadu.

Svoz separovaného odpadu je prováděn ve všech obcích mikroregionu firmou Pro EKO Varnsdorf, s. r. o. Občané mají možnost odkládat vyseparovaný odpad do speciálních kontejnerů na separovaný odpad nebo do určených plastových pytlů. V množství druhu separovaných odpadů se jednotlivé obce liší. Některé separují pouze základní odpady jako je papír, plast a sklo, některé separují i další suroviny např. nápojové kartony, kovy, polystyren a oděvy. Počet stanovišť s nádobami na separovaný odpad se liší podle velikosti jednotlivých obcí.

Dále obce nabízejí třídění odpadu do speciálních pytlů určených k tomuto účelu. Ve většině obcí jsou tyto pytle k dispozici zdarma k vyzvednutí na obecních úradech. Pouze obce Jiřetín pod Jedlovou a Chřibská mají tyto pytle k dispozici za poplatek 3,- Kč.

Ústecký kraj ve spolupráci s autorizovanou obalovou společností EKO-KOM, a. s. pořádá již sedmým rokem soutěž „Skleněná popelnice“. Této soutěže se účastní všechny města a obce Ústeckého kraje. Obce mikroregionu Tolštejn se každoročně umísťují na předních příčkách, což je výsledkem dobré propagace třídění odpadu místních obecních úřadů. Výsledky za rok 2011 byly zveřejněny až v roce 2012 a v kategorii měst se na třetím místě umístila Krásná Lípa, na čtvrtém místě Chřibská, v kategorii obcí se na prvním místě umístila Doubice a na devátém místě Horní Podluží. Z těchto výsledků jde vidět, že polovina obcí v mikroregionu se opravdu velmi angažuje v environmentální osvětě.

Obr. č. 6 Stanoviště nádob na tříděné odpady v Krásné Lípě

Již několik let existují v jednotlivých obcích, vyjma obcí Horní Podluží a Doubice (tyto obce využívají služeb okolních obcí), sběrné dvory, které jsou určeny především pro fyzické osoby. Zde mohou občané shromažďovat odpady kategorie nebezpečný a ostatní. Tyto odpady jsou následně předávány k jejich dalšímu využití nebo odborné likvidaci. Jednotlivé obce, které jsou zřizovateli sběrných dvorů se zavazují dodržovat platné legislativní nástroje, které upravují nakládání s odpady: Zákon č.

185/2001 Sb., o odpadech a vyhlášky Ministerstva životního prostředí České republiky č. 383/2001 Sb. o podrobnostech s nakládání s odpady, vyhláška č. 41/2005 Sb a vyhláška č. 294/2005 Sb., vyhláška č. 237/2002 Sb. o podrobnostech způsobu provedení zpětného odběru některých výrobků.

Některé obce umožňují odkládat drobné elektrospotřebiče (kalkulačky, mobilní telefony, holicí strojky aj.) přímo v prostorách veřejných budov. Město Krásná Lípa spolupracuje od roku 2008 se společností ASEKOL, která zapůjčila E-BOX, který slouží k ukládání těchto drobných elektrospotřebičů.

V oblasti odpadového hospodářství se aktivita jednotlivých obcí mikroregionu se velmi liší. V tomto případě může být vzorem město Krásná Lípa, které se v tomto směru velmi angažuje. Jako jediná obec v mikroregionu zajišťuje zdarma i likvidaci biologického odpadu ze zahrad. Již několik let každé jaro probíhají „štěpkovací víkendy“, kdy město Krásná Lípa nabízí zdarma štěpkování větví po jarním prořezávání stromů. Městský úřad tímto chce omezit spalování biologického odpadu na zahradách a snížit tím riziko požárů a omezit znečišťování ovzduší zvláště při jarních inverzích. Dalším projektem tohoto města je každý podzim likvidace listí ze zahrad. Občané si mohou zapůjčit velkokapacitní žoky, které naplní biologickým odpadem ze zahrad a technické služby města zajistí zdarma odvoz a likvidaci na městské biologické skládce. Je to opět důsledek environmentální politiky obce, která chce omezit znečišťování ovzduší a zvýšit požární bezpečnost.

V současné době v mikroregionu vzniká problém s tzv. „černými skládkami“ v přímé blízkosti stanovišť s nádobami na tříděné odpady. Městské a obecní úřady se je snaží likvidovat i několikrát týdně. Nejúčinnější formou jak zamezit takovéhoto konání se ukázala praktika instalování „fotopastí“, které odhalí občany, kteří takto znečišťují životní prostředí. Zástupci obcí pak tyto občany pokutují.

Obr. č. 7 Stanoviště tříděného odpadu s „fotopastí“

Zdroj: foto autor

11. Vodní hospodářství

11.1. Odpadní vody

Základními právními předpisy Evropského parlamentu a Rady, které ustavují rámec pro činnost Společenství v oblasti ochrany vodní politiky jsou Směrnice č. 2000/60/ES a Směrnice Rady č. 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod. Ochranu vod, jejich využívání a práva k nim pak v České republice upravuje zákon č. 254/2001 Sb. o vodách. Některá jeho ustanovení týkající se požadavků na čištění odpadních vod jsou upřesněna nařízením vlády č. 61/2003 Sb.

V mikroregionu Tolštejn není jednotná kanalizační síť, která by odváděla veškeré odpadní vody do jedné centrální čistírny odpadních vod (dále jen ČOV). Každá obec si zajišťuje likvidaci odpadních vod sama.

Šest obcí z osmi, které jsou ve svazku obcí mikroregionu má městskou kanalizaci a vlastní ČOV. Pouze obce Doubice a Rybniště centrálně nelikvidují odpadní vody. Správa Národního parku České Švýcarsko se snaží prosazovat vybudování kanalizačních sítí a ČOV i v těchto obcích. V případě obce Doubice je situace složitá v souvislosti s geografickou polohou obce přímo na hranici Národního parku a její velikostí (107 trvale bydlících obyvatel). Zde se nabízí možnost vybudování kořenových čističek ve spolupráci s Národním parkem České Švýcarsko. V obci Rybniště je nová ČOV již ve stádiu schvalování územního rozhodnutí, vybudování bude velmi náročné z důvodu malé spádovosti a vzdáleností mezi jednotlivými objekty.

Obr. č. 8 ČOV v Krásné Lípě

Zdroj: foto autor

Množství domácností napojených na kanalizační síť se v jednotlivých obcích výrazně liší. Nejlépe je na tom v tomto případě město Varnsdorf, kde je napojeno téměř 87% domácností. Domácnosti, které nejsou napojeny na kanalizační síť si zajišťují likvidaci odpadních vod samostatně. Nejčastěji jsou zde zastoupeny odpadní jímky a septiky, které z části přečišťují odpadní vody. Bohužel tento způsob likvidace odpadních vod je v současné době již značně nevyhovující.

Obce Chříbská, Jiřetín pod Jedlovou a Krásná Lípa mají nové kanalizační sítě a ČOV, které z velké části financovaly z prostředků Evropské unie. Město Krásná Lípa v letošním roce začne s výstavbou II. etapy výstavby nové kanalizační sítě, tak aby se zvýšilo pokrytí.

Dešťové vody jsou odváděny převážně pomocí příkopů, stuh a propustků do místních vodotečí nebo jsou vsakovány do terénu.

11.2. Zásobování pitné vody

Významným zdrojem pitné vody pro celý mikroregion Tolštejn, respektive celý Šluknovský výběžek je přehradní nádrž Chřibská. Všechny obce ve svazku obcí mají své vodovody, které jsou většinou velmi zastaralé, a je třeba jejich komplexní rekonstrukce. Například v obci Jiřetín pod Jedlovou jsou některé části obce (Jedlová a Tolštejn) napojeny na bezmála 100 let staré vodovodní řády. Ve všech obcích je více než 80% obyvatel napojeno na vodovod. Pouze některé okrajové části nebo osady jsou bez přímého napojení. Obyvatelé, kteří nemají přístup k vodovodu, využívají vlastní zdroje pitné vody, nejčastěji se jedná o studny a vodní vrty. Tyto zdroje jsou však ohroženy znečištěním, proto je prioritou obcí i tyto části obcí v budoucnu napojit na vodovod.

11.2.1. Ochrana vodních zdrojů

Od roku 1991 zabezpečuje dozor nad ochranou vod Česká inspekce životního prostředí (dále jen ČIŽP)⁵. Tato instituce je oprávněna ukládat finanční sankce a opatření k nápravě. Hlavní povinností odboru ochrany vod ČIŽP je dozor nad dodržováním zákona č. 254/2001 Sb. o vodách. Tato činnost zahrnuje kontrolu zdrojů znečištění, respektive zdrojů ohrožení jak komunální, ale i průmyslové a zemědělské sféry. Inspekce je povinna vyžadovat odstranění zjištěných nedostatků, závad a příčin a ukládat opatření k jejich odstranění a nápravě.

Každý, kdo vypouští odpadní vody do vod povrchových nebo podzemních, musí mít povolení příslušného správního orgánu, vodoprávního úřadu. Povolení není třeba, pokud jsou odpadní vody likvidovány (např. odváděny do veřejné kanalizace nebo vyváženy ze žumpy) kanalizační společností. Toto je však nutné doložit vodoprávnímu

---

⁵ Do roku 1991 zabezpečoval dozor nad ochranou vod Státní vodohospodářská inspekce zřízená v roce 1960.

úřadu. Vodoprávní úřad je část obecního/městského/krajského úřadu (většinou se jedná o odbor životního prostředí).

Územní plánování je úzce propojeno s koncepcí plánování v oblasti ochrany vod a nakládání s vodami. Na územní plánování zejména navazují nástroje plošné ochrany vod a to hlavně institut chráněných oblastí přirozené akumulace vod a ochranných pásem a institut citlivých a zranitelných oblastí. Výše uvedené instituty vycházejí ze zákona č. 254/2001 Sb. o vodách, ale stanovením veřejných zájmů se odkazují na režim podle stavebního zákona č. 183/2006 Sb.

Všechny obce mikroregionu mají schválenou územně plánovací dokumentaci nebo ji mají ve stádiu pořizování. Tímto nástrojem jednotlivé obce nejčastěji mohou účinně ovlivňovat využívání jednotlivých ploch a chránit vodní zdroje tím, že potenciálně rizikové projekty umístí mimo ochranné zóny vodních zdrojů. Dále se tímto nástrojem plánuje Územní systém ekologické stability (dále jen ÚSES).

12. Územní plánování

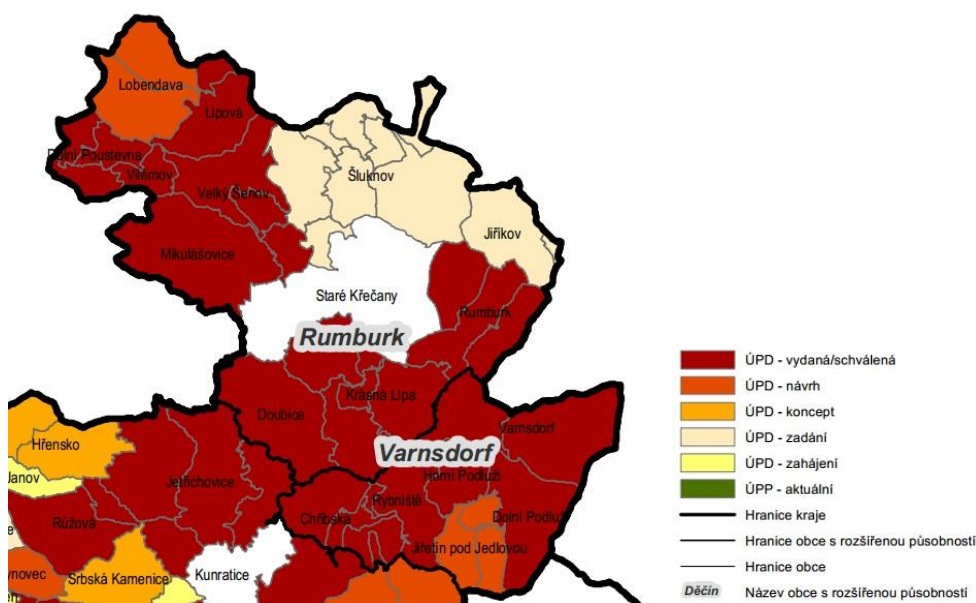
Environmentální plánování je nástrojem environmentální politiky. Jeho základním předmětem je vypracovávat podklady pro různé druhy plánů, zejména pro strategické plány, územní plánování a pro programy územního rozvoje krajů. Z tohoto předmětu vyplývají i cíle environmentálního plánování, tj. omezovat negativní vlivy lidských aktivit na životní prostředí.

V současnosti se stále více zesiluje tlak na management obcí při plánování budoucího vývoje regionu a jeho udržitelnosti. Je nutné tedy posilovat institucionální kapacitu a především efektivnost výkonu územní veřejné správy.

Zprůhledněním socioekonomických a environmentálních procesů, které poskytne rozbor udržitelného rozvoje území, by mělo dojít ke konstruktivnímu a aktuálnímu vyhodnocení stávající situace a tím i vytvoření reálné možnosti k udržitelnému rozvoji daného území.

Z níže uvedeného kartogramu vyplývá, že šest z osmi obcí má schválenou platnou územně plánovací dokumentaci (dále jen ÚPD), dvě obce mají ÚPD ve stádiu návrhu. Práce jednotlivých odborů územního plánování se dá tedy hodnotit kladně, naplňuje úkoly zadané v Zásadách územního rozvoje Ústeckého kraje, který je základním strategickým rozvojovým dokumentem Ústeckého kraje a je v souladu se Strategickým plánem Mikroregionu Tolštejn.

Obr. č. 9 Vydaná, schválená a rozpracovaná územně plánovací dokumentace

Zdroj: Ústav územního rozvoje Ročenka 2010

V každé schválené ÚPD se vymezují plochy, které slouží k rozvoji dané obce tzv. zastavitelné plochy, zároveň jsou zde vymezené plochy nezastavitelné. Nezastavitelné plochy jsou určeny především k obecné ochraně přírody a krajiny. Každá obec si určuje sama ve své ÚPD které plochy a jaké rozlohy na svém území jsou vhodné k těmto účelům. V samotném územním plánu (dále jen ÚP) se vyhodnocuje současný stav a navrhuje se nové plochy k rozvoji systému sídelní a krajinné zeleně, jsou to plochy veřejné zeleně, plochy urbanizované zeleně, zeleň s ochrannou funkcí, neurbanizovaná zeleň a významné soliterní prvky zeleně.

Veškerá plánovaná výstavba musí podléhat schválenému územnímu plánu obce, tak aby nedošlo k nevratným škodám na životním prostředí. Environmentální politika stavebních úřadů jednotlivých městských a obecních úřadů spočívá v ochraně a zlepšování životního prostředí.

Jednotlivé stavební úřady mají vytyčeny základní body k naplňování ochrany životního prostředí:

- Dodržovat všechny platné zákony, předpisy a nařízení o ochraně životního prostředí
- Provádět preventivní prohlídky stavení a tím předcházet znečištění životního prostředí
- Zvyšovat povědomí zaměstnanců o ochraně životního prostředí

13.Environmentální politika obcí a mikroregionu

Mikroregion Tolštejn díky své geografické poloze v těsné blízkosti Národního parku České Švýcarsko se snaží uplatňovat co nejvíce prvků environmentální politiky. V zásadě samotný svazek obcí ve svém strategickém rozvojovém dokumentu na období 2007-2013 zabývá několika body zvýšení ochrany životního prostředí. Z tohoto strategického dokumentu lze pochopit, že snaha o zlepšení životního prostředí v mikroregionu je velká, ale na absolutním prvním místě je rozvoj cestovního ruchu. Chybí zde konkrétní vize jak řešit jednotlivé úkoly na zlepšení v mikroregionálním měřítku za spolupráce všech obcí.

Hlavními prioritami environmentální politiky Mikroregionu Tolštejn jsou:

1. Ochrana životního prostředí, tak aby byl zajištěn trvale udržitelný rozvoj území. Aplikace této priority je zásadní z hlediska samotného mikroregionu, ale také z hlediska bezprostřední blízkosti velkoplošných chráněných území.
2. Vodohospodářská infrastruktura
Rekonstrukce a rozšíření stávajících a výstavba nových úseků vodovodní sítě a kanalizace.
3. Zvýšení retenční schopnosti krajiny, protipovodňová opatření
Po povodních v minulých letech jsou snahy o systémové kroky ke zvýšení zadržování vody v krajině stále více aktuální. Dále je opatření zaměřeno na zpomalení odtoku povrchové vody a tím zvýšení zásob podzemních vod.
4. Ochrana ovzduší, úspory energie a instalace obnovitelných zdrojů energie
Ochrana ovzduší spočívá především v dokončení plynofikace obcí a postupné snižování energetické náročnosti veřejných objektů. Tento bod je také zaměřen na vyšší využití obnovitelných zdrojů energie.

5. Nakládání s odpady

Základním prvkem této oblasti je systémové řešení problému bioodpadů.

Environmentální politika jednotlivých obcí Svazku se velmi liší. Z tohoto důvodu uvádím příklad „nejzelenějšího“ města celého mikroregionu, Krásné Lípy. Krásná Lípa se stala v roce 2000 centrem Národního parku České Švýcarsko, což napomohlo k výraznému rozvoji. Fakt, že se stala centrem Národního parku s sebou přináší závazek být co nejvíce ekologické město. Městský úřad se s tímto závazkem velmi dobře vyrovnal a snaží se o neustálý rozvoj ekologie a ekologické osvěty.

Město Krásná Lípa si stanovilo jednotlivé body environmentální politiky, které se snaží dodržovat.

- Splňovat požadavky všech platných zákonů, předpisů a nařízení o ochraně životního prostředí a další požadavky vedoucí k ochraně životního prostředí
- Preventivně předcházet znečišťování ovzduší, vody, půdy a nadměrnému vytváření odpadů
- Udržovat pořádek ve městě a jeho okolí a minimalizovat negativní dopady vlastní činnosti
- Chránit přírodní zdroje tříděním, recyklací odpadů a efektivním nakládáním s energiemi a vodou
- Chránit a zlepšovat životní prostředí používáním šetrných materiálů a postupnou výměnou vozového parku, které je ohleduplnější k životnímu prostředí
- Zvyšovat povědomí občanů o ochraně životního prostředí
- Postupně vyžadovat od občanů aktivní přístup k ochraně životního prostředí
- Komunikovat se zainteresovanými stranami a zvýšit spolupráci se státní správou

V současné době se tyto určené body environmentální politiky města daří velmi dobře naplňovat.

Město Krásná Lípa plní požadavky na ochranu životního prostředí nad rámec platných zákonů. Samotný Městský úřad vytvořil vyhlášky, které po občanech striktně vyžaduje dodržovat. Jedná se především o vyhlášku č. 1/2009 o udržování čistoty veřejných prostranství, ochraně životního prostředí a ochraně veřejné zeleně na území města, vyhlášku č. 6/2011 o stanovení systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů a nakládání se stavebním odpadem na území Města Krásná Lípa a vyhlášku č. 4/2012 o místním poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů.

Městský úřad se také snaží preventivně předcházet znečišťování ovzduší, vody, půdy a nadměrnému vytváření odpadů. V záměru snižování znečišťování ovzduší proběhla před lety plynofikace celého města, bohužel v současné době, kdy se ceny plynu zvyšují, se občané opět vrací k vytápění pevnými palivy. V tomto ohledu bohužel městský úřad nemá jak zakročit. Snaží se tedy zmírňovat znečištění ovzduší především prevencí spalování bioodpadu ze zahrad. V jarních měsících nabízí bezplatné štěpkování větví po jarních průřezech, tak aby je občané nepálili, zvláště na jaře a na podzim kdy se tvoří inverze. Vytvořenou štěpkovou hmotu dále město využívá k údržbě své vlastní zeleně. Na podzim město naopak nabízí bezplatnou likvidaci listí a ostatního biologického odpadu ze zahrad. Občané si mohou zdarma vyzvednout velkokapacitní žoky, které na svých zahradách naplní a po ohlášení jim je technické služby odvezou a zlikvidují na vlastním úložišti bioodpadu.

Dalším bodem, který si toto město stanovilo je udržovat pořádek ve městě a jeho okolí. Do listopadu roku 2012 město využívalo k udržování

pořádku tzv. veřejnou službu⁶. Díky této „levné pracovní síle“ si mohlo město dovolit udržovat veřejná prostranství bez vynaložení velkých finančních prostředků. Jednalo se především o zametání ulic a chodníků po zimních měsících, údržbu veřejné zeleně a prostranství. V současné době se hledají v rozpočtu města volné finanční prostředky, tak aby tato služba mohla nadále být vykonávána. Každým rokem se zde také pořádá soutěžní projekt „Město plné květin“, ve kterém se soutěží o nejhezčí předzahrádku a nejhezčí květinovou výzdobu. Tato soutěž se velmi dobře mezi občany ujala a každým rokem se hlásí více soutěžících.

Obr. č. 10 Veřejná zeleň a stanoviště tříděného odpadu v Krásné Lípě

Zdroj: foto autor

V roce 2009 došlo díky dotaci z Evropské unie a Státního fondu životního prostředí k zateplení budovy základní školy. Součástí tohoto projektu byla instalována tepelná čerpadla, tak aby se snížila spotřeba

---

⁶ 27. listopadu 2012 zrušil Ústavní soud povinnost osob, jež jsou vedeny v evidenci uchazečů o zaměstnání po dobu delší než dva měsíce, vykonávat bez nároku na odměnu tzv. veřejnou službu

energií. V následujícím roce došlo k zateplení budovy školní jídelny a družiny. Město se tímto způsobem snaží pomocí čerpání dotací z Evropské unie o úsporu energií vynakládaných na provoz jednotlivých zařízení. V budoucnu chce tímto způsobem pokračovat na dalších obecních budovách, především ve snaze ušetřit energie.

Ve snaze zlepšovat životní prostředí město Krásná Lípa postupně vyměňuje vozový park, který splňuje vyšší emisní nároky. V roce 2006 proto byly zakoupeny dva nové traktory pro technické služby města. Dosavadní vozový park již nevyhovoval emisním limitům.

Město Krásná Lípa se také snaží komunikovat se zainteresovanými skupinami v ochraně životního prostředí. Je v každodenním kontaktu s obecně prospěšnou společností České Švýcarsko. Ve spolupráci s touto institucí vznikají jednotlivé projekty, které podporují osvětu v ochraně životního prostředí občanů formou seminářů a workshopů.

Se zvýšením komunikace mezi jednotlivými subjekty státní správy si městský úřad slibuje předcházení kontroverzních projektů, jako byla plánovaná výstavba elektrárny v Krásné Lípě. Stavba této elektrárny začala bez stavebního povolení a bez zpracování posudku o vlivu na životní prostředí (EIA). Později byl tento záměr po dlouhých jednáních zástupců města a dalších orgánů státní správy zastaven.

Z dostupných informací v otázce ochrany životního prostředí a informací o ekonomických možnostech města Krásná Lípa lze vyvodit, že pro environmentální ochranu dělá maximum.

14. Vazba environmentální politiky na strategické rozvojové dokumenty v mikroregionu

Svazek obcí mikroregionu Tolštejn vznikl v srpnu 1999 se záměrem sdružit síly a prostředky k dosažení jednotlivých základních cílů. Mezi těmito cíli, které se stanovily ve Strategickém rozvojovém dokumentu na období roků 2007-2013 je ochrana životního prostředí, údržba krajiny a rozvoj mimo-produkčních funkcí zemědělství. Tento dokument je v souladu se strategickými rozvojovými dokumenty vyšších správních celků.

1. Dokument je v souladu s cíli a prioritami Strategie regionálního rozvoje České republiky pro období r. 2007 – 2013
2. Dokument je v souladu s celkovou strategií, zájmy Společenství a národními prioritami Národního strategického plánu rozvoje venkova České republiky na období r. 2007 – 13
3. Dokument je v souladu se zaměřením a cíli Koncepce státní politiky cestovního ruchu České republiky pro období r. 2007 - 2013
4. Dokument je v souladu s cíli, prioritami a opatřeními Programu rozvoje Ústeckého kraje
5. Dokument je v souladu s cíli a prioritami stěžejních dotačních programů, tj. Programu rozvoje venkova České republiky na období r. 2007 – 2013 a Regionálního operačního programu NUTS II Severozápad pro období r. 2007 – 2013.
6. Dokument je v souladu s cíli a prioritami všech dalších potenciálních dotačních programů

15.Environmentální politika v rámci územního plánování

Cílem územního plánování je vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích. Proto územní plánování ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní hodnoty území (Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu).

Pro kvalitní zpracovávání územně plánovací dokumentace je potřeba tvorby a aktualizace územně plánovacích podkladů (dále jen ÚPD). Tyto ÚPD tvoří územně analytické podklady (dále jen ÚAP), které se pořizují na základě průzkumu území a na základě údajů o území. Zájmové území se rozkládá na území dvou správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP), které ÚAP pořizují a aktualizují na základě nových údajů o území a průzkumu území každé dva roky. Konkrétně se jedná o SO ORP Rumburk a Varnsdorf.

Územní systém ekologické stability je vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Hlavním smyslem ÚSES je posílit ekologickou stabilitu krajiny zachováním nebo obnovením stabilních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb (Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny).

Základním stavebním prvkem na ochranu životního prostředí a pro udržitelný rozvoj území je Územní systém ekologické stability (dále jen ÚSES). Základem legislativní ochrany jednotlivých ucelených částí ÚSES je začlenění návrhů jejich vymezení do územního plánování. ÚSES v rámci územního plánování v současné době upravuje vyhláška č. 135/2001 Sb. o územně plánovacích podkladech a územně plánovací dokumentaci.

Městské a obecní úřady provedly nebo stále provádějí aktualizaci územních plánů svých obcí. Aktualizaci provádějí zejména z důvodu nutnosti při vytváření podkladů pro čerpání dotací na jednotlivé projekty. Díky tomu se stávající skladební prvky ÚSES obnovují a je zde snaha i o rozšíření stávajícího stavu především vznikem nových místních biocenter a biokoridorů.

Na území mikroregionu se nachází nadregionální, regionální a místní biocentra a biokoridory. Některé typy, zejména nadregionální biokoridory, navazují na biokoridory za státní hranicí v Německu. Nejčastěji se tak stává v okolí města Varnsdorf a Krásné Lípy.

Jednotlivé skladební prvky ÚSES tvoří zároveň limity využití území. Limity využití území omezují, vylučují a podmiňují umístování staveb a jiné využití území včetně ochranného opatření v území. Limity stanovují hranici, která nesmí být překročena za účelem ochrany přírody a zdravého životního prostředí.

Jednotlivé limity ochrany přírody a krajiny mikroregionu Tolštejn jsou uvedeny zde:

- Velkoplošná chráněná území (CHKO Lužické hory a Labské pískovce, NP České Švýcarsko) – tato území jsou hlavním a nejdůležitějším limitem v zájmovém území
- CHOPAV – chráněná oblast přirozené akumulace vod
- Ptačí oblast Labské pískovce
- ÚSES – vymezení jednotlivých biocenter a biokoridorů místního územního systému ekologické stability
- Pozemky určené k plnění funkce lesa (PUPFL) – pro územní plánování je limitem ochrany přírody existence lesních porostů a jejich ochranné pásmo 50m od okraje lesa
- Záplavová území podél vodních toků
- Ochranná pásma vodních zdrojů I. a II. stupně

16. Zapojování veřejnosti do rozhodování

Agenda 21 je programem rozvoje obce, regionu, který zavádí principy udržitelného rozvoje do praxe, tj. strategický plán, který propojuje ekonomické a sociální aspekty s oblastí životního prostředí a je vytvářen ve spolupráci s veřejností. Místní Agenda 21 zohledňuje konkrétní místní problémy a vychází z hlavního dokumentu Agenda 21 (Reitschmiedová a Švec 2003).

Místní samospráva se snaží zapojit veřejnost do rozhodovací činnosti několika způsoby. Některé způsoby vyplývají ze zákona a některé jsou čistě dobrovolné. Ze zákona mají povinnost zapojit veřejnost například při pořizování nové ÚPD při veřejném projednání. Ze zákona mají občané možnost připomínkovat a vznášet námitky proti návrhu územního plánu. Při pořizování nového územního plánu města Krásná Lípa bylo doručeno téměř dvě stě připomínek k zapracování. Zpracovány do návrhu ÚP byly zapracovány téměř všechny připomínky. Příkladem může být navrhovaná plocha pro výstavbu 13 domů v osadě Sněžná, která má charakter roztroušené osady. Občané této osady se proti tomuto návrhu postavili a v návrhu nového ÚP se tato plocha výrazně zmenšila (viz Příloha č. 1).

Z dobrovolných způsobů zapojování veřejnosti do rozhodování lze uvést ankety obcí. Těmito anketami se obce snaží získat názor od svých občanů. Příkladem může být anketa, jejímž cílem bylo zjistit, co nejvíce trápí obyvatele Krásné Lípy a co považují za klíčové pro rozvoj města a kvalitu života v něm. Pro uspořádání této ankety se místní radnice spojila s Týmovou iniciativou pro místní udržitelný rozvoj. V takřka čtyřtisícovém městě se do ankety zapojilo více jak 10% obyvatel. Z výsledků této ankety si toto udělali zástupci města představu, jakým směrem si občané přejí, aby se město ubíralo.

Další formou získávání názorů a informací je umístování anket na webových stránkách měst. Tato forma je pružnější a levnější, avšak méně vypovídající.

Dalším způsobem zapojování veřejnosti do rozhodování jsou pravidelná veřejná zasedání zastupitelstev v obcích. Díky přímému kontaktu zastupitelů s občany získávají zastupitelé názory a informace přímo.

17.Environmentální výchova

V tématu ochrany životního prostředí se velmi často můžeme setkat s odlišnými názory občanů. Občané si jednotlivé problémy týkající se environmentu uvědomují a často vyžadují od státních orgánů řešení bez vlastního přičinění. Každý občan určitou měrou odpovídá za stav životního prostředí, ať už v pozitivním nebo negativním slova smyslu. V současné době si stále spousta lidí neuvědomuje své neohleduplné chování a jejich důsledky k přírodě. Proto je environmentální výchova velmi důležitá. Je nutné poskytovat občanům dostatek informací a začít je motivovat ke zlepšení jejich přístupu k životnímu prostředí.

Environmentální výchova by měla být zaměřena především na děti a rodiny. Rodiče významnou měrou odpovídají za to, zda si jejich děti budou uvědomovat environmentální důsledky svého chování.

Svazek obcí mikroregionu nemá vlastní plán environmentální výchovy a osvěty ale v rámci kraje je zpracována Koncepce environmentální výchovy, vzdělání a osvěty (dále jen EVVO). EVVO je nástrojem k dosažení udržitelného rozvoje v celém Ústeckém kraji.

V letošním roce vznikl Program pro rozvoj eko-agro oblastí v Ústeckém kraji na období let 2013-2016. Jednotlivé obce, fyzické a právnické osoby mohou z tohoto programu čerpat finanční prostředky na projekty, které rozvíjí environmentální osvětu. Zaměřuje se především na:

- Oblast školství
- Oblast mimoškolní výchovy dětí a mládeže
- Veřejnost

V současné době je environmentální výchova mikroregionu zaměřena především na základní a mateřské školy nebo prostřednictvím obecně

prospěšných společností. Nejvíce aktivní obecně prospěšnou společností je České Švýcarsko, o. p. s., která organizuje jednotlivé vzdělávací programy pro širokou veřejnost ve formě seminářů, přednášek (viz Příloha č. 2), workshopů, promítání filmů na téma ekologie, pořádání výletů do NP České Švýcarsko v doprovodu vyškolených průvodců.

Velmi aktivní jsou v posledních letech i zájmové kroužky pro děti a mládež, které organizují projekty zejména na jarní úklid svých obcí. Příkladem může být dětský oddíl Ranger, který s Českým svazem ochránců přírody Tilia a Správou NP České Švýcarsko organizují akce „Uklid’me svět“. V minulých letech se jednalo o úklid křížové cesty v Krásné Lípě a úklid Křinice. Velmi aktivní je také Skautské středisko Lužan Varnsdorf, které pořádá tábory zaměřené na ekologickou a environmentální výchovu.

Na environmentální výchově v oblasti školství se podílejí i různé firmy, např. Eko-kom, která vyhlašuje soutěž ve sběru PET lahví. Jednotlivé základní školy jsou zahrnuty do různých projektů a soutěží, například ve sběru PET lahví. Nejúspěšnější školy jsou odměňovány finančními prostředky nebo exkurzemi pro žáky.

V neposlední řadě k environmentálnímu vzdělávání široké veřejnosti přispívá široká síť turistických a cyklistických stezek, na kterých jsou umístěny informační tabule o území. Příkladem může být naučná Köglerova stezka.

Obr. č. 11 Informační tabule na Köglerově naučné stezce

Zdroj: foto autor

18.Návrhy na zlepšení současného stavu v mikroregionu

18.1. Nakládání s odpady

Jednotlivé obce mikroregionu mají v současnosti dobře zpracovaný plán odpadového hospodářství, podle něhož se řídí. Tento plán je v souladu s plánem odpadového hospodářství Ústeckého kraje. Z výsledků soutěže „Skleněná popelnice“, které se účastní všechny obce a města Ústeckého kraje, můžeme vyhodnotit, že objem vyříděného odpadu se stále zvyšuje. Ceny za svoz komunálního odpadu se místní obce snaží držet na přijatelné hladině hlavně díky každoročně se zvyšujícím množství vyříděného odpadu. Zájmem nejen obcí, ale i občanů je tedy zvyšovat množství vyříděného odpadu.

- **Navrhuji dále zvyšovat informovanost obyvatel o důležitosti třídění odpadu prostřednictvím přednášek, veřejných akcí a soutěží**
- **Navrhuji zvýšit informovanost obyvatel o možnostech vlastního kompostování, které předchází vzniku odpadů. Vytvořit zároveň podmínky pro ukládání bioodpadu i z domácností, které nemají možnost kompostování na vlastních zahradách**
- **Vhodným krokem ke snížení množství odpadů je možnost vytvoření městských kompostů**
- **Dále navrhuji prověřit možnost získání dotací na vytvoření nových stanovišť na tříděný odpad s nádobami uloženými pod zemí**
- **Doporučuji pravidelná školení pro zástupce města a pracovníky v možnostech snižování odpadů**

18.2. Ovzduší

Znečištění ovzduší v mikroregionu Tolštejn není způsobováno žádnými velkými znečišťovateli. Jedná se zejména o drobné znečišťovatele, domácnosti. Dalším zdrojem znečištění je nejvytíženější komunikace v regionu silnice I. třídy I/9. Znečištění se projevuje zejména v inverzním počasí.

- **Navrhuji zvyšování informovanosti o využívání obnovitelných zdrojů energie na vytápění (zejména tepelná čerpadla)**
- **Dále navrhuji motivovat místní obyvatele k vyššímu využívání vytápění místo pevných paliv (uhlí) spíše šetrnější vytápění dřevem**
- **Doporučuji místním obecním úřadům více motivovat (informovat) občany k využívání veřejné dopravy**
- **Podél nejfrekventovanějších komunikací vytvořit zeleň, aby mohla pohlcovat hluk a prach z komunikací**
- **Navrhuji zvýšení intenzity čištění veřejných prostranství**
- **Dalším řešením snížení znečištění ovzduší je využívání centrální výroby tepla**

18.3. Doprava a hluk

Hlavní hlukovou zátěží mikroregionu jsou komunikace. V roce 2010 bylo provedeno sčítání dopravy Řízením silnic a dálnic a výsledky ukázaly, že dochází ke stále větší intenzitě dopravy. Nejvíce hlukem postižené obce jsou Jiřetín pod Jedlovou, Dolní a Horní Podluží a to především díky nejvytíženější komunikaci silnice I. třídy I/9. Problematiku hluku zde již řeší místní radnice.

- **Doporučuji jednání s vlastníky pozemků přilehlých k této komunikaci o možnostech umístění protihlukových stěn nebo výsadby zeleně**
- **Následně doporučuji stálé snižování rychlosti v úseku komunikace, který prochází mikroregionem**
- **Navrhuji rozsáhlou výsadbu zeleně kolem nejvytíženějších komunikací**
- **Doporučuji místním obecním úřadům více motivovat (informovat) občany k využívání veřejné dopravy**
- **Dále doporučuji budování „centrálních“ parkovišť mimo centra obcí**

18.4. Čištění odpadních vod

V současné době je čištění odpadních vod v mikroregionu stále nevyhovující. Ač v minulosti proběhla výstavba nových ČOV a kanalizačních sítí v jednotlivých obcích, stále k této infrastruktuře není napojeno velké procento domácností. V současnosti se jedná o takřka 56% domácností, samozřejmě v největším městě Varnsdorfu je toto procento mnohem vyšší, takřka 89%. Stále ale velké množství domácností si zajišťuje likvidaci svých odpadních vod samostatně, většinou nevyhovujícím způsobem.

- **Doporučuji obecním úřadům dostavbu kanalizační sítě v obcích**
- **Navrhuji vyšší kontrolu nad vypouštěnými odpadními vodami z domácností a jednotlivých podniků do toků**
- **V malých odlehlých částech obcí navrhuji vybudovat centrální kořenovou ČOV**
- **Navrhuji lepší komunikaci s nadřízenými orgány v ohledu zjednodušení legislativy v případě pořizování čističek odpadních vod nebo moderních septiků pro domácnosti⁷**
- **Dále navrhuji zvýšit motivaci občanů v pořizování kvalitních čističek odpadních vod a septiků formou dotací**

---

⁷ V současné době je potřeba vyhotovení Projektové dokumentace oprávněným projektantem včetně vyhotovení Hydrogeologického posouzení oprávněnou osobou

19.SWOT analýza

Tato metoda umožňuje utřídit klíčové poznatky a závěry z analytického profilu mikroregionu. Identifikuje čtyři skupiny položek: silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby spojené s rozvojem zájmového území.

Silné stránky	Slabé stránky
Existence NP České Švýcarsko a CHKO Labské pískovce a Lužické hory	Nedostatečná infrastruktura
Zachovalé životní prostředí	Velký počet brownfields
Vysoká aktivita obecně prospěšných společností	Narůstající četnost dopravy
Existence ÚPD	Nízká identifikace obyvatel s územím, ve kterém žijí
Vysoká aktivita místní samosprávy	Malé procento domácností napojených na kanalizaci
Čerpání finančních prostředků z dotačních programů	Geomorfologie území
Vznik nových rybníků	Přechod domácností na tuhá paliva
Veřejná zeleň v obcích	
Množství udržovaných ploch zemědělci	
Příležitosti	Hrozby
Rostoucí zájem o území	Obtížné čerpání z dotačních zdrojů ROP Severozápad
Jednotná prezentace území	Výstavba elektrárny v Krásné Lípě
Využívání obnovitelných zdrojů energie	Výstavba žárové zinkovny v Rumburku
Využívání dotačních programů	Vandalismus
Přeshraniční spolupráce	Zábor půdy k výstavbě
Zvyšování množství vytríděného odpadu	
Budování bioskládek	
Uplatňování principů TUR	
Image "zeleného" mikroregionu	
Snížení znečištění ovzduší	
Vyšší spolupráce samosprávy s podnikateli	

20. Diskuse

Řešení místních problémů v ochraně životního prostředí je hledání souladu mezi hledisky ekologickými, ekonomickými a sociálními, které se navzájem ovlivňují. Proto je řešení velmi obtížné. Někteří občané kladou důraz na ekonomickou prosperitu jiní na zdravé životní prostředí. Obce jsou proto v nelehké pozici, které musí odpovědně rozhodovat. Důležité je, aby se obce zabývaly environmentálními problémy komplexně, protože zvláště v environmentální politice jsou jednotlivé oblasti velmi provázané. Ideální stav je, když spolupracují proškolení odborníci z různých oblastí.

Dle mého názoru je velkým problémem nejednotná environmentální politika celého mikroregionu Tolštejn. Tento vazek obcí byl založen především se záměrem sdružit síly a prostředky především ke zvýšení turistické návštěvnosti tohoto kraje. Ač zvyšování návštěvnosti tohoto území přímo souvisí se zajišťováním ochrany životního prostředí, tak tento subjekt nemá přímou vizi jak ji naplňovat.

Další rozvoj v oblasti environmentální politiky tohoto mikroregionu bude především záležet na přístupu vedení svazku a na zástupcích měst a obcí. Osobně si myslím, že předpoklady k aplikování environmentální politiky v budoucnu v tomto regionu jsou.

21. Závěr

Diplomová práce je zaměřena na analýzu environmentální politiky svazku měst a obcí v zájmu ochrany přírody a životního prostředí Tolštejn. Toto území je známo svým přírodním prostředím, které je z velké části nepoškozeno.

Cílem diplomové práce bylo ověřit, jak se aktivní ochrana jednotlivých složek životního prostředí uplatňuje v rozhodovací činnosti členských měst a obcí zájmového území. Autor se pokusil ověřit na základě metodiky sběru dat z rozvojových dokumentů a vlastního šetření, jak se environmentální politika zapojuje do každodenní práce a rozhodování zástupců měst a obcí. Po shrnutí veškerých dat a informací bylo zjištěno, že mezi jednotlivými obcemi svazku jsou velké rozdíly v aplikování ochrany životního prostředí do procesu rozhodování. Je to způsobeno především velikostí jednotlivých obcí. Malé obce nemají dostatek volných finančních prostředků, které by mohli investovat do ochrany životního prostředí. Dále také záleží na vzdálenosti jednotlivých obcí od hranice Národního parku České Švýcarsko. Obce, které leží přímo na hranici, např. Krásná Lípa, se snaží aplikovat jednotlivé prvky na ochranu životního prostředí do každodenního dění v obci. Tato snaha vytvořit image „zeleného města“ se velmi daří. Tyto obce například investují své prostředky do snižování energetické závislosti obecních budov. Všechny obce mají jeden společný ukazatel a to v environmentální osvětě. Obce společně s obecně prospěšnými organizacemi nebo Správou Národního parku České Švýcarsko organizují environmentální projekty pro širokou veřejnost, které se odrážejí ve výsledcích jednotlivých obcí.

Environmentální politika se do dění na úrovni celého svazku měst a obcí mikroregionu Tolštejn příliš nezapojuje. Ve Strategickém rozvojovém dokumentu je sice jednou z priorit ochrana životního prostředí, ale v praxi se velmi neuplatňuje. Tento svazek obcí byl založen především z důvodu spolupráce na zatraktivnění tohoto území v rámci cestovního ruchu.

Tato diplomová práce může posloužit jako zdroj informací a podklad pro vypracování strategického plánu v oblasti environmentu v tomto území.

22.Zdroje informací

22.1. Literatura

BIČÍK, I., PERLÍN, R., 2006: *Strategický plán mikroregionu, metodická příručka pro zájemce o strategické plánování ve venkovských mikroregionech a obcích*. Přírodovědecká fakulta UK, Praha, 76s.

BINEK, J. *Venkovský prostor a jeho oživení*. vyd. Brno: Georgetown, 2007. 19s. i SBN 80-251-19-5.

BRUNTLAND, G. H., et al. *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*. 1987

DAMOHORSKÝ, M., *České právo životního prostředí*. Praha. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2003

DE SADELEER, N., *Environmental principles: from political slogans to legal rules*. 1. vydání. New York: Oxford University Press, 2002. 439 s. ISBN 0199254745.

DEMEK, J. *Hory a nížiny: zeměpisný lexikon ČSR*. 1. vyd. Praha: Academia, 1987. 584 s

HAMPL, M., MÜLLER, J., PERLÍN, R., 1996: Problem of Regional Development in the Czech Republic. Sborník konference EU, Toruň. 14s.

HAQ S. M. A., 2011: *Urban Green Spaces and an Integrative Approach to Sustainable Environment*. Journal of Environmental Protection 2: 601-608.

HODAČOVÁ, L., et. al. 1999, *Nové veřejné zdraví v podmínkách udržitelného rozvoje*. Praha, Karolinum

HRON, F., 2003: *Metody studia ekosystémů*, Ústí nad Labem

KOBLIHA, P., 2012: *Vazba mezi populačním vývojem a socioekonomickou situací – případová studie Šluknovský výběžek*, UJEP, Ústí nad Labem

MEZŘICKÝ V., 1996: *Dva druhy ekologické politiky*. In: MEZŘICKÝ V.,

MEZŘICKÝ V., HADAČ E., ČERMÁK Z., ČIHAŘ J., JÁNSKÝ V., 1986: *Životní prostředí věc veřejná i soukromá*. Práce, Praha.

MEZŘICKÝ, V., *Environmentální politika a udržitelný rozvoj*. 1. Praha: Portál, 2005. 207 s. ISBN 80-7367-003-8.

- MIŠÁK, Z., *Systémy environmentálního managementu*. 1. Praha: ČZU, 2002. 84 s.
- MILLER, D., et al. *Blackwellova encyklopedie politického myšlení*. 2. vydání. Brno: Barrister and Principal, 2000, 581 s. ISBN 8085947560.
- MOLDAN B., 2001: *Ekologická dimenze udržitelného rozvoje*. Karolinum, Praha.
- NOVOTNÁ, D., *Úvod do pojmosloví v ekologii krajiny*. 1. Praha: Enigma, 2001. 399 s. ISBN 80-7212-192-8.
- PEKÁREK, M., et al. *Zákon o ochraně přírody a krajiny a předpisy související: Komentované znění*. 1. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2000. 320 s. ISBN 80-210-2376-7.
- QUITT, E. *Klimatické oblasti Československa*. Praha: Academia, 1971. 73 s.
- RANNEBERG, T., BROCKMANN, A., *Umweltberatung für Kommunen*. 1. Berlin : [s.n.], 1995. 81 s.
- RITSCHELOVÁ, Iva, et al. *Politika životního prostředí: vybrané kapitoly*. 1. Ústí nad Labem : UJEP, 2006. 232 s. ISBN 80-7044-779-6.
- REITSCHMIEDOVÁ A., et. al. 1996: *Obce, životní prostředí a veřejnost*. Ministerstvo životního prostředí ČR – Český ekologický ústav, Praha: 106 s.
- SKLENIČKA, Petr. *Základy krajinného plánování*. Vyd. 2. Praha: Naděžda Skleničková, 2003. 321 s. ISBN 80-903206-1-9.
- SPIRIN, A., *Journal of Planning education and research*, 1985 Association of college schools of planning
- ŠIMÍČKOVÁ, Marcella. *Environmentální management v EU*. Ostrava: VŠB-TU, Ostrava, 2003. 122 s. ISBN 80-248-0361-5.
- TOMÁŠEK, M. *Atlas půd České republiky*. 1. vyd. Praha: Český geologický ústav, 1995. 36 s. ISBN 80-7075-198-3
- VAN DEN BERGH, J., *Ecological economics and sustainable development*, Cheltenham, 1996 Edward Elgaf.

22.2. Elektronické zdroje

CENIA, 2012a: *Politika životního prostředí*. Environmentální politika, Česká informační agentura životního prostředí, online:
[http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/\\$pid/MZPMSFGSJIYY](http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/$pid/MZPMSFGSJIYY),
cit. 27. 1. 2013

REMTOVÁ, Květoslava . *Dobrovolné environmentální aktivity*. 1. [s.l.] : [s.n.], 2005. s. 40. Dostupné z WWW:
<http://www.enviros.cz/udrzitelna_spotreba_a_vyroba/vyzkum_podpory_U_SV/vystupy/prirucka_pro_podniky/Prirucka_

REITSCHMIEDOVÁ, A., ŠVEC, P., 2003: Metodika pro místní Agendy 21 v České republice – Strategie, postupy a techniky uplatnění MA21 na místní a regionální úrovni ČR. Praha, 140 s., online:
<http://ma21.cenia.cz/Dokumentykestažení/tabid/94/language/cs-CZ/Default.aspx>, cit. 30.11.2011

ŠIMKOVÁ, E. *Udržitelný rozvoj venkova a role venkovské turistiky*. *Ekonomie a management* [online]. 2008. [cit. 2013-10-02]. Dostupný na www.ekonomie-management.cz

Geologická mapa 1:500 000 [online]. [cit. 2012-10-08]. Česká geologická služba, 2003.
Dostupné z: http://www.geology.cz/app/ciselniky/lokalizace/show_map.php?mapa=g500&y=670000&x=1070000&r=250000&s=0

Politika územního rozvoje České republiky 2008. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, Ústav územního rozvoje (ÚÚR), 2009. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getdoc/873d1a09-3b9d-4a12-9924-e42eb641a0ad/III--Navrh-PUR-CR-2008>

Městská a obecní statistika: Výběr území. Český statistický úřad. [online]. 2008, 22.1. 2013 [cit. 2013-01-22]. Dostupné z: http://www.czso.cz/lexikon/mos_vdb.nsf/index

Zásady územního rozvoje Ústeckého kraje. Ústí nad Labem, Krajský úřad Ústeckého kraje, 2011. Dostupné z: http://www.krustecky.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=450018&id_ktg=99030&archiv=0&p1=166596

Strategie udržitelného rozvoje Ústeckého kraje: aktualizace 2010. Ústí nad Labem: Krajský úřad Ústeckého kraje, 2010.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD 2011: *Veřejná databáze Českého statistického úřadu*, online: <http://vdb.czso.cz>

MŽP, 2012: *Posuzování vlivů na životní prostředí*. Ministerstvo životního prostředí, online: http://mzp.cz/cz/posuzovani_vlivu_zivotni_prostredi, cit: 11. 2. 2013

ŘEDITELSTVÍ SILNIC A DÁLNIC ČR, 2010: *Prezentace výsledků sčítání dopravy 2010*. Ředitelství silnic a dálnic ČR. online: <http://scitani2010.rsd.cz/pages/map/default.aspx>

MŽP, 2010: *Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky*. Ministerstvo životního prostředí ČR, Praha: 96 s.

ÚPD obcí mikroregionu Tolštejn

Legislativa:

- 114/1992 Sb. Zákon o ochraně přírody a krajiny
- 17/1992 Sb., Zákon o životním prostředí
- 100/2001 Sb., Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů
- 185/2001 Sb., Zákon o odpadech a o změně některých dalších zákonů

23.Přílohy

Příloha č. 1: Změny provedené v novém ÚP

Příloha č. 2: Pozvánka na přednášku ke Dni Země

Příloha č. 3: Dotazník

Příloha č. 4: Projektová dokumentace k územnímu a stavebnímu řízení
stavby

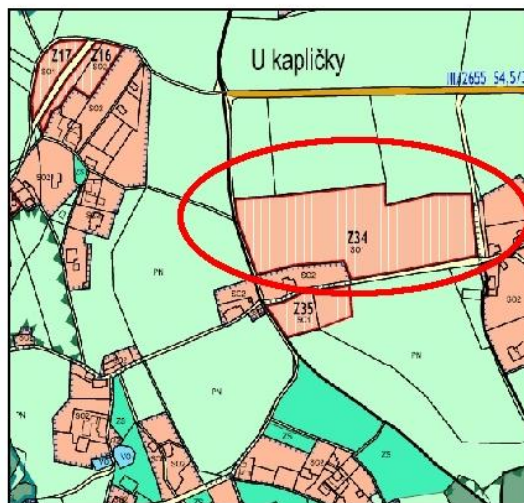
Příloha č. 5: Hydrogeologické posouzení

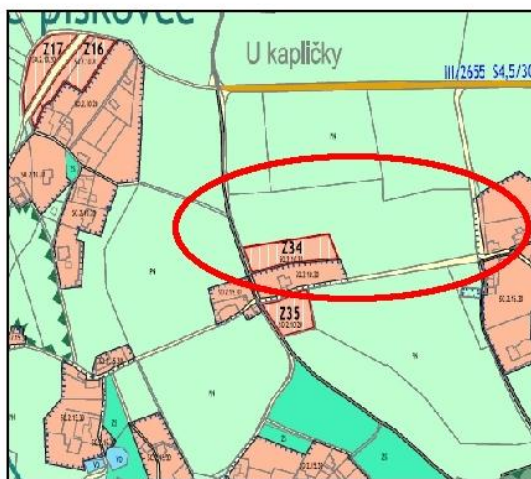
Příloha č. 1 Změny provedené v novém ÚP

Územní plán města Krásná Lípa

Koncept nového ÚP města Krásná Lípa

Návrh nového ÚP města Krásná Lípa po zapracování připomínek

Příloha č. 2 Pozvánka na přednášku ke Dni Země

Krásná Lípa
CENTRUM ČESKÉHO ŠVÝCARSKA

Přednáška ke Dni Země

1) Co je pravdy na globálním oteplování?

- Změny klimatu
- Velmi málo teorie
- Ozónová díra versus Doba ledová (proč už není pořádné léto?)

2) Kompostování, hnojení, skládkování.

- Co mají tyto pojmy společného?
- Výhody versus nevýhody.
- Chemie nad zlato? (nad půdu?)

Co nabízíme ?

Přednáška nabízí účastníkům možnost, jak získat přístup k informacím v oblastech, které jim jsou blízké a prakticky uchopitelné, z úst přednášejících, kteří se s těmito otázkami potýkali každodenně ve své praxi.

Základní myšlenka vychází z potřeby srozumitelného informování o otázkách, souvisejících s ochranou životního prostředí, o nichž se řadovým občanům z médií dostávají často rozporuplné až matoucí informace.

**Ve středu 24. dubna 2013
od 17.00 hodin
v kulturním domě v Krásné Lípě**

Vstup je zdarma

**PŘIJEDEME ZA VÁMI
ANEB POSTUPNĚ ODPOVÍME**

Projekt podporují se spoluprácí Ministerstva životního prostředí, Ministerstva zemědělství a výživy, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR a Město Krásná Lípa

55f h24

Zdroj: Městský úřad Krásná Lípa

Příloha č. 3 Dotazník

Dotazník

Analýza environmentální politiky vybraného svazku měst a obcí v zájmu
ochrany přírody a životního prostředí Tolštejn

---

1. Jak vaše obec motivuje občany ke snižování množství odpadů?
2. Jak vaše obec snižuje vliv zatížení osobní a nákladní dopravy na životní prostředí v obci?
3. Jakými nástroji vaše obec chrání jednotlivé složky životního prostředí? (Vodní zdroje, ovzduší, znečišťování ŽP)
4. Jak vaše obec spolupracuje s nadřízenými orgány státní správy?
5. Jakými nástroji se vaše obec snaží obyvatele environmentálně vzdělávat?
6. Jak vaše obec komunikuje a spolupracuje s neziskovými a obecně prospěšnými organizacemi?

Příloha č. 4 Projektová dokumentace k územnímu a stavebnímu řízení stavby

**PROJEKTOVÁ
DOKUMENTACE**

k
územnímu a stavebnímu řízení stavby

**ČOV(septik, biofiltr + vsak) pro [redacted] Sněžná, v k.
ú.Vlčí Hora, obec Krásná Lípa, PSČ 407 47,
na p.p.č. [redacted] k.ú. Vlčí Hora**

Stavebník: [redacted] Sněžná č. p. [redacted] k. ú. Vlčí Hora,
407 47 Krásná Lípa

Odpovědný projektant:
Baum Josef DiS, autorizovaný technik a stavitel
vodohospodářských staveb, specializace stavby
hydrotechnické, zdravotně technické, meliorační a
sanační, vedený u České komory autorizovaných
inženýrů a techniků (ČKAIT) pod č.**0500739**
Království 470, 407 77 Šluknov
kancelář: Plynární-ESENVEX, 408 01 Rumburk

Baum Josef

Rumburk, srpen 2012

5

Příloha č. 5 Hydrogeologické posouzení

**Hydrogeologické posouzení možnosti
zasakování předčištěných odpadních vod
z rodinného domu Sněžná [redacted]**

Vyjádření osoby s odbornou způsobilostí.

RNDr. Beatrice Patzeltová, Ph.D.
407 60 Brtníky 126, IČ 15661491

květen 2012

Handwritten signature